

TARTU VALLA

KUUKIRI

AASTAST 1996

lk 5

Uuendused Tartu valla arengukavas ja eelarvestrategias

lk 9

Spinninguvõistlus tõi Saadjärvele 178 kalameest

lk 14

45 aastat tööd Tabivere raamatukogus

LIIGITI KOOLMINE ON LIHTNE

KLASPAKEND	PLAST- JA METALLPAKEND	PAPP- JA PAPERPAKEND	BIOJÄÄTMED	VANAPABER	SEGA-OLMEJÄÄTMED
 <p>Liigiti klaasi korgid, alad ja vahtkork ning klaasist loomakarid ja muud klaasist esemed. Võib liigiti ka ühtlasi korgid ja vaht.</p>	 <p>Liigiti plast- ja metallpakend (papp- ja metallkorgid, papp- ja metallvaht). Võib liigiti ka ühtlasi alumiiniumist vaht.</p>	 <p>Liigiti papp- ja paberpakend (papp- ja paberkorgid, papp- ja pabervahud). Võib liigiti ka ühtlasi paberpõrandakatte, paberkütasid ja paberviivikuid.</p>	 <p>Liigiti toidujäätmeid (liha, kala, linnuliha, linnuliha, linnuliha, linnuliha, linnuliha). Võib liigiti ka ühtlasi toidujäätmeid, mis ei sisalda sõõrikuid, toidujäätmeid, mis ei sisalda sõõrikuid, toidujäätmeid, mis ei sisalda sõõrikuid.</p>	 <p>Liigiti riide- ja tekstiilijäätmeid (riide- ja tekstiilijäätmeid, riide- ja tekstiilijäätmeid, riide- ja tekstiilijäätmeid). Võib liigiti ka ühtlasi riide- ja tekstiilijäätmeid, riide- ja tekstiilijäätmeid, riide- ja tekstiilijäätmeid.</p>	 <p>Kõik jäätmed, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla. Võib liigiti ka ühtlasi jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla, jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla, jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla.</p>
<p>TOBI</p> <p>Liigiti jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla. Võib liigiti ka ühtlasi jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla, jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla, jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla.</p>	<p>TOBI</p> <p>Liigiti jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla. Võib liigiti ka ühtlasi jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla, jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla, jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla.</p>	<p>TOBI</p> <p>Liigiti jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla. Võib liigiti ka ühtlasi jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla, jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla, jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla.</p>	<p>TOBI</p> <p>Liigiti jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla. Võib liigiti ka ühtlasi jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla, jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla, jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla.</p>	<p>TOBI</p> <p>Liigiti jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla. Võib liigiti ka ühtlasi jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla, jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla, jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla.</p>	<p>TOBI</p> <p>Liigiti jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla. Võib liigiti ka ühtlasi jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla, jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla, jäätmeid, mis ei kuulu ühegi liigiti kogumise alla.</p>

lk 20

Kuidas jäätmeid liigiti koguda?

TARTU VALLA
KUUKIRI

AASTAST 1996

Kuukirjas avaldatakse eelmisel kuul valda sündinud ja meie seast lahkunute andmeid. Lehte lisatakse nende laste nimed, kelle vanemad on vallale nime avaldamiseks andnud loa.

Toimetusel on õigus vajadusel tekstidele teha keelekorrekture.

Kõige uuemad uudised Tartu vallas toimuvast leiad **Tartu valla kodulehelt** ning **Tartu valla** või **Kuukirja Facebooki lehtedelt**.

Ära unusta alla laadida **Tartu valla äppi!** Äpi kaudu saab vallale edastada oma mõtteid ja teavitada parandust vajavatest objektidest.

Skanni QR-kood
Tartu valla äpi
allalaadimiseks!

Väljaandja: Tartu Vallavalitsus ja Volikogu
Toimetus: Ekas OÜ e-post: kuukiri@tartuvald.ee
Peatoimetaja: **Katrin Sisask** Tel. 5627 0280
(E-R 17.00–20.00)
Toimetaja / reporter: **Kaisa Kreela**
Küljendaja / fotograaf: **Rasmus Karja** Tel. 510 3479
(E-R 9.00–17.00)

Tartu valla Kuukiri ilmub tasuta.

Kuukirja saab elektrooniliselt lugeda valla koduleheküljel aadressilt:

tartuvald.ee/tartu-valla-kuukiri

või ajakirjana Issuust:

issuu.com/tartuvald/kuukiri

Novembri Kuukirjas avaldatavaid kaaskirju ja reklaame ootab toimetus **1. novembriks**.

Jälgi Kuukirja tegemisi ka Facebookis:

facebook.com/TartuVallaKuukiri

Oled huvitav ettevõtte Tartu vallas või tead inimest või tegu, mis vääraks kajastust?

Saada vihje Tartu valla Kuukirjale!

Tartu Vallavalitsus

Haava tn 6, Kõrveküla alevik,
Tartu vald, 60512 Tartumaa.

Vastuvõtt T kell 8.00–12.00 ja 12.30–18.00.

Tel. 510 6363, **e-post:** tartuvald@tartuvald.ee

Tabivere teeninduspunkt Tabivere Rahvamajas

Tuuliku 10, Tabivere alevik,
Tartu vald, 49127 Tartumaa.

Vastuvõtt T kell 8.30–12.00.

Tel. 5344 9246, **e-post:** tartuvald@tartuvald.ee

Laeva teeninduspunkt

Väänikvere tee 8, Laeva küla,
Tartu vald, 60608 Tartumaa.

Vastuvõtt T kell 13.00–16.30.

Tel. 5302 6608, **e-post:** tartuvald@tartuvald.ee

Piirissaare teeninduspunkt

Valla, Tooni küla,
Tartu vald, 62603 Tartumaa.

Vastuvõtt T kell 9–10, muul ajal kokkuleppel,

e-post: toomas.lindjärv@tartuvald.ee,
piirissaare@tartuvald.ee, **Tel.** 529 4630

Trükk: AS Ecoprint
Tiraaž: 6000

roheline trükkis
Trükitud keskkonnateadlikus trükiettevõttes Ecoprint

27.09.2023 vallavolikogu istungil vastu võetud otsused ja määrused

Kadri Linamägi,
Tartu valla personali- ja
dokumendihalduse spetsialist

MÄÄRUS

Määrus nr 15 – Tartu valla arengukava 2022–2030 uus redaktsioon

Kinnitati Tartu valla arengukava 2022–2030 uus redaktsioon.

OTSUSED

Otsus nr 46 – Nõusoleku andmine projektis osalemiseks

Anda Tartu Vallavalitsusele nõusolek osaleda MTÜ Johannes Mihkelsoni Keskus ning Latvian Adult Education Association korraldatavas projektis „Tööotsija teadlik tegevus tööturul“ ning katta projektis osalemisega seotud kulud 1600 eurot 2024. aastal ning 600 eurot 2025. aastal, kokku 2200 eurot.

Otsus nr 47 – Nõusoleku andmine kinnisvara võõrandamiseks

Anda Tartu Vallavalitsusele nõusolek võõrandada avaliku elektroonilise enampakkumise korras vallale kuuluv Vedu külas Pargi 2–5 asuv

korteriomand (kinnistusraamatu registriosa nr 4077804, katastritunnus 79402:003:0176, pindala 1643 m², sihtotstarve 100% elumumaa 390/3577 mõttelist osa kinnisasjast, mille eriomandi ese on kahetoaline eluruum nr 5 üldpinnaga 39,00 m²) alghinnaga 22 000 eurot.

Otsus nr 48 – Nõusoleku andmine kinnisvara võõrandamiseks

Anda Tartu Vallavalitsusele nõusolek võõrandada avaliku elektroonilise enampakkumise korras vallale kuuluv 643/1329 mõtteline osa kinnisasjast registriosa numbriga 14798350, mille koosseisu kuulub hoonestamata katastriüksus 79601:001:2041, ärimaa 100%, pindala 643 m² alghinnaga 22 000 eurot.

Otsus nr 49 – Nõusoleku andmine kinnisvara võõrandamiseks

Anda Tartu Vallavalitsusele nõusolek võõrandada avaliku elektroonilise enampakkumise korras vallale kuuluv Vahi alevikus Vahi tee 5 asuv kinnisasi registriosa numbriga 3205804, üld-

kasutatav maa 100% pindalaga 5425 m² alghinnaga 190 000 eurot.

Otsus nr 50 – Loa andmine kinnisasja omandamiseks

Lubada ABM Kinnistud OÜ (registrikood 12523393) omandada Tartu vallas Vahi alevikus asuv Mällo kinnistu (registriosa 18155850, katastritunnus 79601:001:1856).

Otsus nr 51 – Sõltuva üksuse kohustuste tagamine

Tagada Tartu Valla Kommunaal OÜ võetavaid kohustusi krediidiastutuste ees summas kuni 2 500 000 eurot.

Järgmine volikogu istung toimub 18.10.2023 algusega 16.00.

Istungi otseülekannet on võimalik vaadata volikogude infosüsteemis VOLIS. Istungit saab järelvaadata YouTube'i kanalis Tartu Vallavolikogu. Volikogu istungite materjalid on avalikult kättesaadavad veebis: tartuvald.ee/et/volikogu-istungite-materjalid.

rohkem infot: volis.ee / tartuvald.ee

SINU HÄÄL
KOGUKONNA HEAKSI!

✓ **Esita oma idee**
2024. a Tartu valla kaasavasse eelarvesse
hiljemalt 31. oktoobril!

TARTU VALLA
KAASAV EELARVE 2024

Nõlvakaare ja Ermi tänava mänguväljak kogus 2023. a kaasava eelarve hääletusel 241 häält

Tartu Vallavalitsuse kehtestatud ja algatatud detailplaneeringud

| Tartu Vallavalitsus

Tartu Vallavolikogu tunnistas oma 23.08.2023. a otsusega nr 38 osaliselt kehtetuks Tartu valla lõunaosa II etapi detailplaneeringu, mis kehtestati Tartu Vallavolikogu 05.11.2011.a otsusega nr 32. Detailplaneering tunnistati kehtetuks Raadi alevi asuva Erminurme tee 28 maaüksuse osas. Kehtiva detailplaneeringu alusel oli Erminurme tee 28 maaüksusele lubatud ehitada kuni neli kolmekorruselist kortermaja. Maaüksus on praegu hoonestamata ning maaüksuse omanik ei soovi antud maalal ehitusõigust realiseerida. Detailplaneering tunnistati osaliselt kehtetuks Erminurme tee 28 maaüksuse omaniku soovi alusel. Detailplaneeringu osaliselt kehtetuks tunnistamise otsusega on võimalik tutvuda Tartu Vallavalitsuses (aadressil Haava tn 6, Kõrveküla alevik) või Tartu valla kodulehel www.tartuvald.ee

Tartu Vallavalitsus teatab, et on algatanud 17.08.2023. a korraldusega nr 1007 Raadi alevi asuvate Rehetare ja Aidamehe tänavate piirkonna ning lähiala detailplaneeringu koostamise ja jätnud algatamata kõnealuse dokumendi keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH).

Planeeringu eesmärk on Raadi alevi asuvate Rehetare ja Aidamehe tänavate ning tänaväärsete olemasolevate ärimaa sihtotstarbega kruntide ümberplaneerimine elamu- ja ärimaa sihtotstarbega kruntideks ning ehitusõiguse määramine korterelamute, ridaelamute ning ärihoonete rajamiseks. Lisaks antakse lahendus liikluskorraldusele, haljastusele, heakorrale ja tehnovõrkudega varustamisele. Planeeringu ala suurus on ca 23 ha.

Koostatud KSH eelhindangu kohaselt ei kaasne kavandatava tegevusega olulist keskkonnamõju. Kavandatava tegevusega ei ületata keskkonna taluvusvõimet planeeringualal. Detailplaneeringu keskkonnatingimustega arvestamine on võimalik planeerimisseaduse § 126 lõike 1 punkti 12 kohaselt detailplaneeringu menetluse käigus. KSH eelhindangu tulemusena on jõutud järeldusele, et keskkonnamõju strateegilist hindamist ei ole vajalik algatada.

Planeeringu koostamise käigus koostatakse planeeringuala ja selle mõjuala analüüsil põhinev erinevate liikumis-

viiside uuring, mis sisaldab mh auto- ja jalgrattaliikluse tekke ja parkimise nõudluse väljaselgitamist, arvestades olemasolevat ja prognoositavat liikluskoormust.

Detailplaneeringu algataja, koostamise korraldaja ja kehtestaja on Tartu Vallavalitsus. Detailplaneeringu koostaja on Väliprojekt OÜ (e-post: info@valiprojekt.ee). Detailplaneeringu algatamise ning KSH algatamata jätmise korraldusega on võimalik tutvuda tööpäeviti Tartu Vallavalitsuses või Tartu valla koduleheküljel www.tartuvald.ee

Tartu Vallavalitsus teatab, et on oma 17.08.2023. korraldusega nr 1006 lõpetanud Tila külas asuvate Pelleti, Kivvestiko ja Veski maaüksuste ja lähiala detailplaneeringu koostamise. Kivvestiko ja Pelleti maaüksused on aadressiandmete korrastamise käigus nimetatud ümber vastavalt Väike-Kivistiku ning Kuusisoo tee 16. Planeeringu eesmärk oli planeeringualale määrata ehitusõigus ja hoonestustingimused olemasoleva tootmistegevuse laiendamiseks ja koostootmisjaama rajamiseks. Planeeringuala pindala oli u 6,0 ha. Detailplaneering lõpetati vastavalt Kuusisoo tee 16, Väike-Kivistiku ja Veski maaüksuse omaniku soovile. Detailplaneeringu koostamise lõpetamise korraldusega on võimalik tutvuda Tartu Vallavalitsuses (Haava tn 6, Kõrveküla alevik) või Tartu valla koduleheküljel www.tartuvald.ee

Tartu Vallavalitsus on oma 10.08.2023. a korraldusega nr 979 lõpetanud Tila külas asuva Kolmnurga maaüksuse ja lähiala detailplaneeringu koostamise. Planeeringu eesmärk oli kaaluda detailplaneeringuala jagamist elamumaakruntideks ja määrata kruntidele ehitusõigus ja arhitektuurinõuded üksikelamute ja abihoonete ehitamiseks. Planeeritava ala pindala oli ca 1,5 ha. Aadressiandmete korrastamise käigus on Kolmnurga maaüksus ümber nimetatud Virmalise tee 4 maaüksuseks.

Planeeringumenetlus lõpetati planeeringuala maaüksuse omaniku taotluse alusel, mille kohaselt ei soovita kavandatud tegevust enam ellu viia. Detailplaneeringu koostamise lõpetamise korraldusega on võimalik tutvuda Tartu valla koduleheküljel www.tartuvald.ee

Tartu Vallavalitsus teatab, et on oma 07.09.2023. a korraldusega nr 1118 kehtestanud Lähte alevikus asuva Vahtra tn 4 maaüksuse ja lähiala detailplaneeringu. Planeeringu eesmärk on Vahtra tn 4 maaüksuse sihtotstarbe muutmine äri- ja tootmismaaks ning määrata ehitusõigus taastuenergia baasil töötava katlamaja ning kontoriruumide rajamiseks.

Planeeritud tegevuste realiseerimisel ei ole ette näha olulist keskkonnamõju. Pidades kinni kõikidest detailplaneeringus esitatud nõuetest, võib tekkida planeeringu elluviimisel vaid ajutine negatiivne mõju, mis on tingitud ehitustegevuse iseloomust ning tunnetatav ehitusaegsel ajal.

Planeeringu kehtestamise korraldusega ning kehtestatud planeeringuga on võimalik tutvuda tööpäeviti Tartu Vallavalitsuses või Tartu valla koduleheküljel www.tartuvald.ee.

Tartu Vallavalitsus teatab, et võttis oma 28.09.2023. a korraldusega nr 1221 vastu ja suunas avalikule väljapanekule Raadi alevi asuva Vahi tn 63 maaüksuse detailplaneeringu. Planeeringu eesmärk on kavandada Vahi tn 63 maaüksusele elamukrundid, ühiskondliku hoone krunt ja tee- ja tänavamaa krundid ning määrata ehitusõigused üksikelamute, abihoonete ning ühiskondliku hoone püstitamiseks. Lisaks antakse lahendus liikluskorraldusele, haljastusele, heakorrale ja tehnovõrkudega varustamisele.

Planeeritav ala asub Raadi alevi, Tartu linna piiri ääres Vahi ja Sinepi tänavanurgal. Planeeringuala on hoonestatud, seal asub endine Tartu veterinaar keskuse kontori hoone koos viie kõrvalhoonega. Ala piirneb lääne- ja idaküljest üksikelamutega, lõunast Vahi tänavaga. Planeeritava ala pindala on ca 1,2 ha. Olemasolevad hooned on kavas lammutada. Detailplaneeringu elluviimisega tiheneb olemasolev elamurajoon. Planeeringu koostamise eesmärgid on kooskõlas Tartu valla üldplaneeringuga. Raadi alevi asuva Vahi tn 63 maaüksuse detailplaneeringu avalik väljapanek toimub ajavahemikul 17.10.2023–30.10.2023.a Tartu Vallavalitsuse kantseleis (aadressil Haava tn 6, Kõrveküla alevik) ning Tartu valla kodulehel www.tartuvald.ee.

Tartu vallavolikogu kinnitas valla arengukava ja eelarvestrateegia uuendused

Jarno Laur,
Tartu vallavanem

„Olukord on sitt, aga see on meie tuleviku väetis!“

Lennart Meri

Kuivõrd arengukava on alles aasta tagasi sõlmitud avalik kokkulepe ja sisaldab tegevusi ning eesmärke, mis ei muutu kiirelt, jäi arengukava suuresti samaks. Paraku tuli siiski korrigeerida eelarvestrateegiat, mis vaatab kehtestamise hetkel alati 4 aastat ette ning sõltub seega majanduskeskkonna muutustest oluliselt enam.

Kohaneme majanduslangusega

Tartu vallal läheb täna majanduslikult väga hästi. Meie tulumaksu laekumine on sel aastal Eesti suurimate kasvajate hulgas oma 19% aastase juurdekasvuga. Aga... selle aasta rekordiline tulumaksu kasv on tuleviku vaates petlik, sest valdavalt on selle taga erakordselt suured ühekordsed palgatõusud avalikus sektoris ning veel heal ajal toimunud erasektori palgakasv. Täna teadmise juures on erasektor selges languses, mis oma päris mõju annab meie eelarve laekumistesse järgmisel aastal. Teada on ka, et avaliku sektori palgafond sisuliselt külmutatakse järgmisteks aastateks, v.a mõningane õpetajate palgatõus. Seega on tänastel kiirematel kasvajatel ka järgmisel aastal eeldatavasti suhteliselt

kõige suurem tagasilangus. Minu kogemus ütleb, et negatiivsete muutustega edukaks kohanemiseks tuleb nendeks valmistuda ja ennetada negatiivset mõju, selmet reageerida tagantjärele. Seetõttu ei soovinud me jääda ootama, vaid otsustasime vähendada vallavalitsuse koosseisu n.ö ennetavalt, et jätta koondamise rahanduslik mõju käesolevasse aastasse.

Muutsime vallavalitsuse ametnikkonda alates 1. oktoobrist oluliselt, st 16% võrra väiksemaks. Soovime nii reageerida muutustele majanduskeskkonnas, kus Eesti siseneb ilmselt ühte rängemasse uuema aja majanduslangusesse.

Uued lasteaia- ja koolikohad Raadile

Majanduse jahtumine vähendab muidugi ka arendussurvet ja seega ka survet uute teenuste pakkumiseks. Näeme kõik, et kinnisvaraarendus toimub mõõdetumas tempos, siiski oleme endiselt kasvamas ja peame tagama ka vajalikud teenused meie uutele kodanikele. Seetõttu on oluliseks märksõnaks eelarvestrateegias Raadi hariduskeskuse arendamine. Kui seni oli järgmine valla suur haridusinvesteering planeeritud Lähte Ühisgümnaasiumi, siis Hariduse Edendamise SA otsus loobuda Raadile hoonestusõigusega TeRa kooli ja lasteaia rajamisest, tõi kaasa vajaduse planeerida Raadile valla lasteaed ja kool senisest kiiremas tempos.

Nii on eelarvestrateegias tõusnud objektide tippu Raadi hariduskeskuse lasteaiamaja. Selle projekteerimine maineka rahvusvahelise koostööprojektina juba käib ning kavandame ehitushanke läbi

viia järgmise aasta sügisel. 14 rühma majutatav maja hakkab lasteaiana siiski tööle vaid 6 tava- ja 2 tasandusrühmaga. Ülejäänud majast saab ajutine kodu Raadi põhikooli esimestele õpilastele. Sedamoodi saame täita TeRa otsusest tekkinud lünga ning lahendada Kõrveküla kooli ruumiprobleemi, sest 3 paralleelklassiga kooliks kavandatud majja ei mahu hästi topeltsuur kool.

Mis saab Lähte ÜG uue maja projektist?

Lähte uus ja uhke koolimaja on projektina valmis. Ka eelarvestrateegias on Lähte sees arvestusega, et saame toetust struktuurivahenditest. Paraku ei ole oodatud toetusmeedet suurte maa-koolide parendamiseks avatud ja hetkel ei ole vallal võimalik selle realistlikkust kuidagi hinnata. Ilma toetuseta seda projekti aga ette võtta ei ole jõukohane. Saame siiski järgmisel aastal panustada eeltingimustesse – Lähte spordihoone juurdeehitus on hankes – see on vajalik kooli rekonstrueerimise ajal ka manööverpinnaks. Volikogu andis loa Tartu Valla Kommunaalile uue Lähte kaugkütte katlamaja ehitamiseks laenu võtta, mis on samuti vajalik eeltingimus, et uusi ja suuremaid hoonemahtusid siiski ka sooja ja sooja veega varustada saaks.

Olen olnud TeRa Raadi projektist loobumise järel väga pessimistlik valla võime osas ehitada korraga kahte kooli – Lähte ja Raadile. Tunnistan, et olen sama pessimistlik ka täna, sest ka Raadile uute koolikohtade loomiseks ei ole hetkel teada mingeid projektitoetusi ega võimalust lisaraha kaasamiseks. Kui need kaks maja jäävad konkureerima pelgalt valla finantsvahenditele, siis peame valima.

Sel sügisel kehtestatud valla eelarvestrateegia seda valikut veel ei langetanud, nii on seal kirjas uus Raadi lasteaed, Lähte Ühisgümnaasiumi uus maja kui ka Raadi uus põhikool. Ja kavandatava nelja aasta vaates on ka õige kõik võimalused lahti hoida, ehkki tuleb endale teadvustada, et ilma lisavahendite kaasamiseta me kõigega hakkama ei saa. Aga töötame selle nimel, et võimaluste akna avanedes, ei jääks see meie taha. Seetõttu kavandame ka Raadi kooli projekteerimise juba järgmise aasta eelarvesse.

Tartu valla vallavanem Jarno Laur.

Rõõmulas on kõik uus septembrikuus

Tabivere Lasteaed Rõõmula

Tabivere lasteaed Rõõmulas algasid ehitustööd selle aasta veebruaris. Kolmel suvekuul oli lasteaed ehituse tõttu täiesti suletud. Nüüd mitu kuud hiljem sai maja üks pool valmis ja lapsed said rõõmsalt 4. septembril uude lasteaeda naasta. Kuna lasteaial muutusid peale välimuse ja sisu ka rühmade nimed, korraldati 3. septembril lastele ja lastevanematele „Avatud rühmad“, kus kõik said tutvuda uute rühmaruumidega. Huvi värskest rekonstrueeritud maja vastu oli väga suur ning uudistamas käis ka mitmeid külaelanikke. Kolmveerand majast on jätkuvalt ehituses ja valmib käesoleva aasta lõpuks.

„Väga huvitav teekond on olnud ja teadagi, pole see veel läbi. Oleme juba

praegu väga rahul oma uue lasteaiaiga. Meil ei ole alati olnud kerge, kuid oleme hakkama saanud. Meeskond lihtsalt on nii võimas, et midagi pole ületamatut. Kindlasti väärivad esiletõstmist ka meie lapsevanemad, kes on olnud ülmõistvad, arvestavad ja toetavad. Veel mõned kuud ja valmis see saabki,“ ütles Rõõmula direktor Kerli Murd.

Tartu valla arendusosakonna juhataja Tarmo Raudsepp lisas: „Tabivere lasteaia rekonstrueerimine on olnud päris keeruline protsess. Lasteaed sai pool aastat kasutada ainult üht hoone

tiibadest, suvel oli maja täielikult ehitajate käes ja septembri algusest saab lasteaed jälle aasta lõpuni kasutada ainult üht, nüüd siis juba rekonstrueeritud, hoone tiiba. Ehitusgraafik oli küll pingeline, kuid töövõtja Tesron Ehitus suutis õnneks planeeritud graafikust kinni pidada.

Suured tänud lasteaiapererele ja lapsevanematele mõistva suhtumise ja kannatlikkuse eest. Paar kuud veel pingutamist ja siis on kogu maja valmis ning laste päralt.“

Saame tuttavaks – Liivia Kruusamägi, Tartu valla sisekontrolör

Katrin Sisask,

Tartu valla Kuukirja peatoimetaja

Selle aasta juulis alustas Tartu vallas sisekontrolörina tööd Liivia Kruusamägi, kes on sel alal avalikus sektoris tegutsenud juba 17 aastat.

Milles täpselt sinu tööülesanded seisnevad?

Tartu valla sisekontrolöri ülesanne on vallavalitsuses ja allasutustes sisekontrollisüsteemi tugevdamine. Sisekontrolöri ametikoha põhieesmärk on juhtkonnale – vallavolikogule ja -valitsusele mõistliku kindlustunde andmine, et kogu kontserni juhtimise ja kontrollimeetmed toetavad valla eesmärkide saavutamist, tegevused on õigusaktidega kooskõlas ning vallavara on kaitstud.

Mida annab vallaelanikule see ametikoht?

Sisekontrolör annab ka vallarahvale mõistliku kindlustunde, et vallarahva raha ja vara kasutatakse vallavalitsuses ja selle allasutustes säästlikult, heaperemehelikult ja õiguspäraselt. Vallaelanik võib minu poole pöörduda või mulle kirjutada, kui ta märkab vallaametnike või allasutuste töötajate tegevuses vallava-

Tartu valla sisekontrolör Liivia Kruusamägi. Foto: Estrit Aasma

ra ebaseaduslikku kasutamist.

Too mõni näide sellest kuidas vallaelanik saab sinu kaasabil midagi vallas / oma elus paremaks teha?

Prantsuse filosoof, kirjanik ja ajaloolane Voltaire on öelnud „Iga perekonnapea peab olema peremees enda majas, mitte naabri omas.“ Olgem siis peremehed enda kodus, hoidkem puhtana oma koja

ümbrust ning väärtustagem suhteid naabritega, siis on meil alati olemas koht, kus end turvaliselt ja hoituna tunda.

Millega sa sisustad oma vaba aega?

Mulle meeldib väga lugeda raamatuid, tantsida rahvatantsus ja jalutada metsas või pargis.

Tartu vallast sügisperioodil toetuste taotlemine

Info: Tartu Vallavalitsus
Teksti koostas: Katrin Sisask

Tartu valla iseteeninduskeskkonnas SPOKU on võimalik esitada kõiki taotlusi elektrooniliselt. Iseteenindus kiirendab menetlemise protsessi ja vähendab vigaste taotluste arvu. Taotluste esitamine elektrooniliselt on mugav ja kiire. Iseteenindusel on olemas ühenduvus Rahvastikuregistriga. Kõik esitatatud taotlused registreeritakse automaatselt dokumendiregistris. Kui vallaelanikul puudub interneti kasutamise võimalus, siis saab kõiki taotlusi esitada ka Tartu Vallavalitsuses, Haava tn 6, Kõrveküla alevik, Tartu vald, Tartumaa.

Alljärgnevalt on kokku koondatud info toetuste kohta, mis tuleb esitada kindlaks kuupäevaks ja mis on sissetulekust sõltumatud.

Ranitsatoetus

Lapsevanema avalduse alusel saab Tartu vallast ranitsatoetust esimesse klassi minevale lapsele.

Toetust on õigus taotleda esmakordselt 1. klassi mineva lapse ühel vanemal, kui lapse ja ühe vanema rahvastikuregistrijärgseks elukohaks on Tartu vald. Kui lapsevanem või vanemad ei täida perekonnaseadusest tulenevaid kohustusi, makstakse ranitsatoetus lapse hooldajale, hooldaja puudumisel füüsilisest isikust eestkostjale. Toetuse saamiseks tuleb pöörduda vallavalitsuse sotsiaalsakonda või teeninduspunkti. Vajalik

blankett on leitav valla kodulehelt, samuti saab selle täita vallavalitsuses või teeninduspunkti kohapeal.

Taotluse esitamise tähtaeg on 31. oktoober.

Ürituse korraldamise toetus

Ürituse korraldamise toetust võib taotleda sündmuseks, mis on kooskõlas Tartu valla arengukavaga ja mis toimub Tartu vallas, on suunatud Tartu valla elanikele, tutvustab Tartu valda laiemale üldsusele või on muul viisil seotud Tartu vallaga.

Taotlusi saab esitada läbi toetuse taotluste menetlemise infosüsteemi SPOKU või Tartu Vallavalitsuses.

Taotluse esitamise tähtaeg on 1. november.

Kaasfinantseerimise toetus

Kaasfinantseerimise toetus on Tartu valla kaasfinantseering projekti omalase tagamiseks teistest fondidest taotletavate kogukonna ja piirkonna arengule suunatud ja Tartu valla arengukavaga seotud tegevus- ja investeringuprojektide läbiviimiseks. Toetust saab taotleda mittetulundusühing või sihtasutus.

Taotlusi saab esitada läbi toetuse taotluste menetlemise infosüsteemi SPOKU või Tartu Vallavalitsuses.

Taotluse esitamise tähtaeg on 1. november.

Tegevustoetus

Tartu vald maksab valla eelarvest mittetulunduslikuks tegevuseks toetust. Toetus on mõeldud valla avalikes huvides tegutsevate ja vallaelanikele suunatud mittetulundusühenduste tegevuse toetamiseks ning erinevate huvigruppide vaba aja sisustamise võimaluste mitmekesistamiseks. Vallaeelarve vahenditest toetatakse elukeskkonna arendamist, kultuuri-, hariduse-, noorsoo- ja spordiprogramme, külaelu arendamist, vaba aja veetmise võimaluste mitmekesistamist ja siseturvalisuse ennetustööd. Taotlusi saab esitada läbi toetuse taotluste menetlemise infosüsteemi SPOKU või Tartu Vallavalitsuses.

Taotluse esitamise tähtaeg on 1. november.

Projektitoetus

Projektitoetuse eraldamise eesmärk on propageerida Tartu valda kui rikkalike traditsioonidega kultuuri- ja spordivalda, mitmekesistada erinevatele sihtgruppidele suunatud tegevusi, toetada Tartu valla aktiivsete elanike omaalgatust ning väärtustada vabariiklike ja rahvusvaheliste ürituste korraldamist vallas.

Taotlusi saab esitada läbi toetuse taotluste menetlemise infosüsteemi SPOKU või Tartu Vallavalitsuses.

Taotluse esitamise tähtaeg on 1. november.

Tartu vald osaleb üleeuroopalises URBACTi koostöövõrgustikus „Beyond the Urban“

Tõnis Tõnissoo,
Tartu valla arendusnõunik

Üleeuroopaline linnade koostööprogramm URBACT kuulutas 2022. aastal välja järjekordse taotlusvooru linnadevahelise koostöö ja ideevahetuse arendamiseks. Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERDF) rahastatud programmis osaleb URBACT IV raames 30 koostöövõrgustikku 252 partneriga 28 Euroopa riigist. Üheks rahastuse saanud võrgustikest on linna- ja maa- piirkondade omavahelist mobiilsust käsitlev „Beyond the Urban“. Püütakse leida parimad lahendused inimeste liikuvuse parandamiseks, näiteks ühistranspordi, kergliikluse ja linna- planeerimise kaudu. Eelnimetatud võrgustikus osaleb ka Tartu vald. Meie partneriteks on Osona piirkond oma keskuslinnaga Vic (juhtpartner) Hispaaniast, Santa Maria da Feira Portugalist, Hradec Kralove Tšehhist, Machico Portugaist (Madeira), Szabolcs Ungarist, Bram Prantsusmaalt, Bukarest-Ilfov Rumeeniast, Treviso Itaaliast ja Kocani Põhja-Makedooniast. URBACTi programm annab hea võimaluse õppida teiste kogemustest ning samas jagada enda õnnestumisi. Kuigi erinevate Euroopa riikide ühistransport on korraldatud erinevalt ning iga piirkond on omanäoline, on paljud probleemid sarnased. Projekti käigus püüame koostöös kohalike ekspertide ja huvigruppidega URBACTi meetodeid kasutades välja töötada tegevuskava mobiilsusega seotud valdkonna arendamiseks Tartu vallas. Seejuures loodame ära kasutada teiste riikide partnerite nõuandeid ning õppida nende varasematest ja projekti käigus omandatud kogemustest. Projekt kestab kolm aastat.

Projektile anti avastart juba 11. juulil, kui linnade esindajad kohtusid veebi teel. Esimese suurema üritusena toimus 28.–30. augustil Malmös (Rootsi) URBACTi suveülikool „URBACT University“. Üritusele oli kutsutud kõikide osalevate linnade esindajad. Tartu valda esindasin mina, valla arendusnõunik Tõnis Tõnissoo. Kolme päeva jooksul tutvustati URBACTi meetodeid ja tööriistu projektide elluviimiseks. Samas oli suveülikool ka esmaste otseste tutvuste loomise paigaks. Esimest korda said füüsiliselt kokku ka „Beyond the

Beyond the Urban liikmed Malmös Urbact University lõpuüritusel projekti tutvustamas. Foto: erakogu

Urban“ projektis osalevate linnade esindajad. Lisaks oli korraldatud eraldi kohtumine oma riigi teiste URBACTi võrgustike osalejatega. Nii sain teada, et Eestist osaleb selles voorus kokku 5 omavalitsust. Tallinna linn osaleb kahes võrgustikus: „Cities After Dark“, mis tegeleb linnade öise majanduse ja tegevuste arendamisega, ning „Cities for Sustainability Governance“, mis tegeleb säästlike juhtimisprotsesside ja -vahendite loomisega linnades. Tartu linn osaleb võrgustikus „Remote-it“, mis kujundab uusi töökultuuri (kaug- ja hübriid töö) poliitika. Pärnu linn osaleb võrgustikus „EcoCore“, mis tegeleb väikelinnade arenguga transpordikoridorides. Tori vald osaleb võrgustikus „Econnecting“, mis sarnaselt Tartu valla osalusega võrgustikule tegeleb linn-maa funktsionaalsete piirkondade ühendusstrateegiatega väljatöötamisega. Septembri alguses külastasid Tartu valda ka projekti „Beyond the Urban“ juhtpartneri Vic esindaja projektijuht Monica Carrera ja projekti juhtekspert Clyde Hutchinson Iirimaalt. Külästuse käigus tutvuti Tartu vallaga ning siinse ühistranspordisüsteemiga. Külastasime Tartu valla erinevaid ühistranspordi sõlmpiirkondi (Tabivere, Kõrveküla, Raadi), Tartu Maakonna Ühistranspordikeskust ning Tartu linnaliinide ja jalgrattaringlusega tegelevat asutust Tartu Linnatransport.

URBACTi programmil on Eestis, Tartu Ülikooli juures kontaktpunkt, mis toetab võrgustikuga liituda soovijaid juba taotlemise ajal ning hiljem projektide elluviimisel. Toetusega seotud aruannete koostamisel, sealhulgas kuluaruannete koostamisel on suureks abiks toetuse Riigi Tugiteenuste Keskus (RTK). 12. septembril said Pärnus Pernova Loodusmajas kokku Eesti URBACTi

URBACT võrgustike Eesti poolsete osalejate kohtumine Pärnus. Foto: erakogu

kontaktpunkt, RTK ja omavalitsused, kes osalevad URBACTi võrgustikes. Tutvuti projektidega ja arutati, milles oleks võimalik üksteist toetada ja mida teistelt õppida.

Beyond the Urban projekti järgmisteks sammudeks Tartu vallas on:

- tegevusgrupi ULG (ULG on akronüüm ingliskeelsest nimest Urbact Local Group) moodustamine. ULG tegevustesse loodame kaasata valdkonna spetsialiste, kogukondade ja kasutajagruppide esindajaid, kelle koostöös valmib integreeritud tegevuskava Tartu valla mobiilsusega seotud valdkonna arendamiseks;
- planeeritavate tegevuste kavandamiseks ja testimiseks viime läbi väikese mahulisi katseid ja uuringuid;
- projekti kolmeaastase perioodi jooksul võõrustame ühte rahvusvahelist tööseminari, milles osalevad projekti partnerlinnade esindajad.

Loodame, et projekt on edukas ja liikumisvõimalused arenevad Tartu vallas järjest turvalisemaks, kättesaadavamaks, mugavamaks ja keskkonnasõbralikumaks.

Spinninguvõistlusel Saadjärve Haug osales 178 kalameest

Mart Toots,
võistluse korraldaja

Laupäeval 30. septembril toimus Saadjärvel traditsiooniline spinningupüügivõistlus Saadjärve Haug 2023.

Esmakordselt toimus võistlus 2010. aastal. Sellel aastal registreerus tuulise ja vihmase ilmaga 178 osalejat 78. paadil. See on üks suurima osavõtjate arvuga spinningupüügivõistlusi Eestis.

Võistlejad alustasid kogunemist juba enne kella 9.00 Tabivere rannas, kus on korralik suur parkla ja Tartu valla avalik slip, mille juures on pikk Saadjärve Jahtklubi paadisild. Slipi järjekorra vältimiseks suunati kergemad paadid veeskamiseks randa.

Sportlik kalapüük toimus 11.00–15.30. Peale stardisignaali asusid paadid oma le püügikohti otsima. Esimesed haugid õnnestus tabada juba 10 minuti möödumisel stardist.

Võistlus toimus paatidega, ühes paadis võis maksimaalselt olla neli inimest. Kala kogust arvestati paadi kohta ja lubatud püügivahendiks oli spinning rulliga ja lant. Ühes paadis oli lubatud korraga kasutada kolme püügivahendit. Keskonnaameti Jõgeva-Tartu regiooni poolt oli eriluba elektrimootori või sise-põlemismootori kasutamiseks Saadjärvel kalapüügivõistluse „Saadjärve Haug 2023“ osavõtjatele. Tänu sellele said võistlusel osaleda ka suuremad paadid. Võistlusel läksid arvesse ainult haugid ja pikkus pidi olema rohkem kui 50 cm

(seadusega on minimaalne pikkus 45 cm) ja eriauhind oli suurima haugi ning ahvena püüdjale, mis pidi olema enam kui 25 cm pikk.

Sellest aastast kalasid ei kaalutud ja mindi üle kalade mõõtmisele ja vabastamisele järvel. Seekord jäi ka võimalus kalad tuua kaldale mõõtmisele peale püügija lõppu, mida ka mõningad paatkonnad kasutasid.

Kasutada võis paadis olemasolevat mõõdulinti, aga kõigil oli võimalik saada ka korraldajalt registreerimisel PVC-lint (15 x 120 cm). Lindile kirjutati peale võistkonna number. Isiklik lint tuli viia registreerimisel kohtunikele kontrollimisele. Soovitati kasutada spetsiaalset mõõdulauda/renni, millel on nullpunkti juures kõrgem serv, et oleks võimalik fikseerida kala ninamik nullpunkti.

Püügiandmed ja fotod tuli saata kohtunikule Whatsapp rakenduse kaudu. Vajalik oli üles laadida kalast kaks pilti ja soovi korral ka video kala vabastamisest. Püügiandmed tuli esitada kohe peale kala tabamist. Piltide edastamisel oli vajalik teavitada võistkonna number ja püüdja nimi.

Paremusjärjestuse väljaselgitamisel läks arvesse igal meeskonnal nende viis pikimat haugi. Näide: viis haugi kogupikkusega 300 cm. Võistkonna tulemuseks 300 cm.

Üldarvestuse võitjad oli paatkond „Kalakarud“: Juhko Voomets, Robert Samarüütel ja 7-aastane Jacob Voomets, kalade kogupikkusega 334 cm, II koha sai paatkond „Tartu Pingviinid“: Aleks

Zubov ja Denis Manov tulemusega 329 cm, III koha sai paatkond „Matsakas haug“: Allar Kukku ja Edgar Vaht tulemusega 316 cm. Toimus veel eraldi arvestus naistele ja noortele. Naiste I koha saavutas Diana Michelson tulemusega 115 cm, II koha Riina Liis tulemusega 51 cm. Teistel naistel kala saada ei õnnestunud. Noorte I koha saavutas 7-aastane Jacob Voomets tulemusega 72 cm. II koht Liise Laanemets 66 cm, III koht Kaspar Kolosov 62 cm.

- Suurima ahvena püüdisid paatkond „Wfish pro“ 30 cm
- Suurima haugi püüdisid paatkond „Tralla klooniid“ 87 cm

Lisaks edukamate püüdjate autasustamisele loosisime välja kõikide osalejate vahel juba traditsiooniks saanud suure Stovemani suitsuahju koos lisatarvikutega (väärtus ligikaudu 700 €), parvsaunasõidu kinkekaardi 5 tundi (väärtus 260 €).

Suitsuahju võitmise loosiõnn sattus sellel korral kohalikule Tabivere elanikule Urmo Sorgale. Ka eelmisel aastal sattus loosiõnn Tabivere elanikule.

https://www.stoveman.ee/toode/stoveman-kulmsuitsuahi-suur/Parvsauna_kinkekaardi_voitis_Veljo_Sarapuu.

Eriauhind anti välja ka stiilsele meeskonnale „Parvepoisid“. Auhinnalaud oli tänu toetajatele jätkuvalt väga uhke. Kalapüügivõistlus „Saadjärve Haug“ on oluline spordi- ja kultuurisündmus üle kogu Eesti.

Kohtumiseni järgmisel aastal!

Kalamehed Saadjärvel. Foto: erakogu

Tartu 2024 kultuuripealinna sündmused on jõudnud juba ka Tartu valda

Reet Hiemäe ja Eneli Kaasik

Euroopa kultuuripealinn Tartu 2024 põhiprogrammi kuuluva Lõuna-Eesti kogukonnaprogrammi raames algas laupäeval, 16. septembril Tartu vallas teemapäevade sari „Päritud ellujäämiskunstim“, mille fookuses on esivanemate tarkused ning parem toimetulek iseenda ja ümbritseva eluga.

Esimene sündmus, mis leidis aset Maarja-Magdaleena külje all Kõrenduse külas, keskendus vaimsele tervisele. Osalejad tutvusid Erto mahetaluga ja tegid jalutuskäigu kohalikkude loodustlikku pühapaika. Talu perenaise Kairi Mansbergi juhitud loeng-vestlusringis vaadeldi seoseid toitumise, vaimse ja füüsilise tervise vahel ning folklorist Reet Hiemäe rääkis psühholoogilisest toimetulekust eesti pärimuses. Muusikalisi vahepalu esitas Reine Koppel. Lõpetuseks oli juttu helide mõjust enesetundele ja iga soovija sai meisterdada kunstnik Mari Hiemäe juhendamisel loodusmaterjalidest pille. Päeva võttis kokku valminud pillide ühendkooriga esitatud teelesümfoonia. Juulamõisa kohviku letist sai soetada kohalikul toorainel põhinevaid suupisteid.

Tartumaa teemapäevade „Päritud ellujäämiskunstim“ eestvedaja on MTÜ Loomemõis.

Tegemist on septembrist maini vältava sündmuste sarjaga, mis toimub neljas erinevas paigas üle Vooremaa. Iga sündmuse kujundab sündmuspaiga pererahvas ning kohaliku perepärimuse kaudu saavad huvilised tuttavamaks piirkonna elulaadi ja traditsioonidega. Kohalikud meistrid avavad perepärimuse laeka ning nende juhendamisel omandavad huvilised praktilisi oskusi, mis aitavad kiirelt muutuvast maailmast paremini toime tulla ning võimaldavad ühtlasi tugevdada sidet oma juurtega. Ka sarja edasised sündmused võtavad tähelepanu alla siinse piirkonna päritud teadmised. Näiteks õpitakse, kuidas hoida põlvkondade sidet, valmistada jätkusuutlikku kohalikkude toitu või ravisalve, voolida ürgkeraamikast. Projekti toetab ka Tartu vald.

Tartumaa teemapäevade „Päritud ellujäämiskunstim“ 16. septembril toimunud avasündmusele järgneb kohtumine 11. novembril Mokko

Teelesümfoonia. Foto: erakogu

Teelesümfoonia tammeretk. Foto: erakogu

Teelesümfoonia Kairi. Foto: erakogu

maahotellis Palamuse külje all (teema: põlvkondadevaheline side), seejärel 2. märtsil **Elistvere loomapargis** (teema: keskkonnahoid) ja sari lõpeb **18. mail Juulamõisa pärimuskohvikus** (teema: kohalik jätkusuutlik toit). Kõik huvilised on oodatud ja kogu ettevõtmise kohta saab lisainfot siit: <http://www.loomemois.ee/TARTU-2024> või suheldes Reet Hiemäe või Eneli Kaasikuga.

Lõuna-Eesti kogukonnaprogrammi raames korraldatakse 2023. ja 2024. aastal ühtekokku 20 projekti mitmekümne väärtuspõhise sündmusega, mis kutsuvad osalema külastajaid

Eestist, Euroopast ja mujalt maailmast. Programmi eesmärk on anda hoogu omavahelisele koostööle ja tugevdada Lõuna-Eesti identiteeti. Euroopa kultuuripealinn Tartu 2024 põhiprogrammi osana aitab kogukonnaprogramm tutvustada kogu piirkonda just nende väärtuste põhjal, mis on olulised kohalikele inimestele ja kogukondadele. Kõik valitud sündmused aitavad esile tõsta Lõuna-Eesti väärtusi – puhast loodust, mitmekülgset kultuuripärandit, kohalikkude toitu ja käsitööd, tervislikku eluviisi, jätkusuutlikke ja innovaatilisi lahendusi ning aktiivseid ja elujõulisi kogukondi.

Kui Naine armastab Meest

| Merle Päll

Selline on kahe naabervalla – Kastre ja Tartu valla – hobikorras tegutsevate muusikakollektiivide meesansambel Mehed Mandrilt ja naisoktett NaguMerelaine sügisese ühise kontsertprogrammi pealkiri.

Kontserdid toimuvad 6. novembril Tabivere Rahvamajas ja 10. novembril Tartu Lodjakojas algusega kl 19.00.

Kui Mark Twain on öelnud, et „Kõigepealt lõi jumal mehe, seejärel naise. Pärast hakkas jumalal mehest kahju ja ta andis talle tubaka...“, siis NaguMerelaine ja Mehed Mandrilt lisavad Twaini tsitaadile lõppu „... ja kummalegi oma laulud“.

Kõigepealt loodigi Maarja-Magdaleena segakoori meeslauljatest Mehed Mandrilt. Tänapäevaks see pea 14 aastat tegutsenud Tartu valla meesansambel Liia Koortsi juhendamisel on rõõmustanud publikut oma mehise tämbri ja suurepärase lauluoskusega nii mandril kui ka mere taga. Mehed Mandrilt lemmiklavad on olnud just saartel ja nad on tänapäevaks vallutanud kõik Eesti saarte südamed. Samas on nad aga palavalt armastatud ja oodatud meelelahutaja nii Tartu vallas ja kaugemal. On raske leida Tartu vallas paika, kus nad poleks esinenud, või leida vallaelanikku, kes poleks neid laulmas kuulnud. Ansambli Mehed Mandrilt repertuaari kuuluvad mehised laulud, mis on tuttavad nii estraadilavadel, teistel kui rahvalaulikutest. Nad laulavad laule naistest, armastusest,

kodumaast. Ja olulisel kohal on lauludes ka mehed ise. Ja kuna Eesti mees on tantsulõvi, siis ei puudu lavalt ka mehised tantsusammud. Lisaks esinemisele on Mehed Mandrilt võtnud vaevaks ka oma repertuaari meeleolukamad lood vormida vahvateks muusikavideodeks, mille leiab Youtube'ist kergesti üles, et nende saatel peomeeleolu luua ja tantsu vihtuda.

Ja seitse aastat peale Mehed Mandrilt loodi 8-st viisipidavast naisest koosnev naisoktett NaguMerelaine, kes tegi oma lavadebüüdi Kastre vallas, Priiuse Seltsimajas ühe üsna musikaalse mehe 50-nda juubelipeo üllatuskingitusesinena. Peale debüüti on seitsme tegutsemisajaga jooksul vallutatud suuremaid ja väiksemaid lavasid nii Eestis kui ka Euroopas ning säratud laulusaate Horoskoop 50-ndal juubelikontserdil Vanemuise kontserdimaja laval koos Ivo Linna, Voldemar Kuslapi, Els Himma, Anne Velli ja Heidy Tammega. Ja vastukaaluks lauldud-tantsitud ka 16-pealisele publikule rehetare elutoas ahju kõrval ühe laheda vanamemme juubelil. Koroonasulu ajalgi ei saadud ilma laulmata, tehti proove veebi vahendusel ning salvestati armas jõulukontsert „Lumelaine“, mida saab Youtube'is kuulata-vaadata. Ansambli NaguMerelaine tavapärasesse repertuaari kuuluvad 60...70-ndate aastate estraadipärlid, näpuotsaga ABBA-t ja meeleolu loovad laval ka laulu saatteks ansambli liikmete ühisloominguna sündinud nagumereinelikult kelmikad tantsusammud.

6. novembril
Tabivere
Rahvamajas
kell 19.00

10. novembril
Tartu Lodjakojas
kell 19.00

KUI NAINE
ARMASTAB
MEEST

NAGUMERELAINE
Jana Käär

MEHEDE
MANDRILT
Liia Koorts

7 EUR
pensionär
õpilane

Täispilet 10 EUR

NaguMerelaine juhendaja on Jana Käär, kes ka ise ansambelis laulab.

Sel sügisel ühist lava jagavil kollektiividel Mehed Mandrilt ja NaguMerelaine on plaan suvel ühiselt osa võtta ka Gruusias Bathumis toimival rahvusvaheliste muusikakollektiivide festivalil, et koostöö ei jääks pelgalt üheks projektiks.

6. novembril Tabivere Rahvamajas ning 10. novembri Tartu Lodjakojas toimuvatel kontserditel „Kui Naine armastab Meest“ näeb ja kuuleb elu läbi Naiseks ja Meheks olemise erinevuse, sellest tingitud arusaamatuste ning sellest hoolimata magusa koosolemise igatsuse. Ja seda kõike värvika muusikalise dialoogina. Kõik on oodatud sellest toredast kontserdist osa saama.

Mehe Mandrilt. Foto: erakogu

NaguMerelaine. Foto: Taimo Tammeleht

Laulu ja elamusi täis suvi viis Äksi segakoori Gruusiasse ja Saaremaale

| Kristi Saksing

Seda lugu kirjutades on sügist juba õhk täis ja meelestki juba läinud, kuidas mullu tuli hakata koorile suuremat reisi planeerima. Reisile minemise otsus igal juhul oli, aga täpselt ei teatud veel, kuhu. Ungaris festivalil osalemine oli viimati 2015. a. ja pikk vahe välismaal esinemistesse sisse kärisenud. Valmistumine 2019. a. üldlaulupeoks ja koroonaviirus võtsid oma energia. Ja kaugele minek tähendab väikese koori jaoks ikkagi tõsist tööd programmi ettevalmistamisel ja muidugi raha kogumist. Aga dirigent Ülle oli entusiasmi täis ja hakkasime sihti seadma. Suureks abiks, et üldse julgeda välja minna, tuli meie sõpruskoor Serviti, kellega meid sidus ka viimane üldlaulupidu. Ühiseks valikuks osutus Gruusia, täpsemalt Bathumi linn, paljud polnud varem sinna reisinud. Aga liigne lähedus Venemaaga pani mitmeid lauljaid otsuse üle kaaluma. Lennukireis oli nii mõnelegi tundmatu maa, aga kolmekümne ringi lauljaid kahe koori peale kokku ikka tuli.

Repertuaariks oli meil plaanis juba kunagi omandatud Uma Pido võrokeelne popurrii, mis nüüd tuli koos liikumistega selgeks saada. Et oleks tummistem, lisasime veel mõned koorilaulu algupärandid ning ühe gruusia rahvaviisi. Tihedam esinemiskava tähendab tihedamaid proove ja on hea meel, et enamus lauljaid käis 100% kohal ning võttis asja tõsiselt. Tagasiteed igaljuhul enam ei olnud ja start Tallinna lennujaama

poole 19. juuli varavalges lauluga lahti läks. Natuke valele poole, aga lennuk Istanbuli sealt ju väljus ja meie reiseid organiseerija ja MTÜ Estofolk juht Valdo Rebane samuti seal ootas. Olime siis maalt ja omadega kõik seal, kes siis kohvri rõõmsalt kirivööga ehtinud või lihtsalt tabalukuga fikseerinud, korralikult sangad peos ja vaatasime, mis targemad ees teevad. Aga jõudsimme kõik ilusti pardale ning sain teada, et kui inglise keelt mõistad, võid saada koha varuväljapääsu juures, mis lisaks jalgade siruulatusele pakub võimalust teisi reisijaid hädaolukorras instrueerida. Ei juhtunud midagi peale ilusate vaadete, hea teeninduse ja toredate lennunaabrite. Istanbuli lennujaamas tunnetasime, kui palju suurem, kirevam ja mitmekesisem võib maailm olla. Just rahvuste ja keelte osas. Poed ja kohvikud on enamjaolt ikka nagu poed ja kohvikud. Ja Istanbulist sai lennata juba tõesti kuhu iganes. Meie lendasime siis Bathumi. Väga ilus oli gruusiakeelset juttu juba lennuki peal kuulda. Sume soojus mähkis meid õue imbudes endasse. Olime kahe lennujooksul juba enam-vähem üksteist kaardistanud ja ei olnud enam imeks, et meie kooridega koos ronisid Bathumi bussi siis ka rahvatantsijad Hiiumaalt. Gruusia festivali korraldaja Armaz tundus Vaidoga juba vana tuttav ja paistis, et ta on selliste gruppidega juba varem kokku puutunud. Bussijuht oli kenasti instrueeritud ja sõideti õhtu hämaruses hotelli poole. Kuna aknad olid toonitud, siis tundus

see õhtu ikka päris öö moodi ja natuke jubegi. Et mis asjatoimetusi küll seal putkade ja autode vahel aetakse ning üleüldse kas poleks lastel aeg juba teki all olla. Aga me saime tasahilju aru, et nii see elu siin öösel toimibki, müüakse ja süüakse, promeneeritakse, kuidas juhtub. Nagu enamuses lõunamaades. Ööbimiskohta jõudes võis õhust aimata, et korralduslik pool siinmail niisamuti kujunes. Kuidagi hotelli valdaja ikkagi oli kursis, et suurem hulk inimesi tuleb, sest elekter tegelikult oli ja võtmed tubadesse ka. Aga et neid ka laiali jagada suudetaks, oli juba laiem matemaatika. See, et me võtsime üles „Kui Kungla rahvas kuldsel aal...“, ei aidanud kuigipalju. Mingi loogika seal siiski lõpuks vist oli, kui ühte tuppa said kõik neli naist, kelle nimi algas „K“ tähega. Rahvatantsijad Käinast samas olid kõik abielupaarid ning seal see skeem poleks jälle sobinud. Nii et ikkagi peaaegu tund aega läks enne, kui oma apartementi saime. Must meri, Tivoli melu ja lõbus muusika olid peaaegu 24/7 meie akna all, nii et ega me samas ju sinna magama tulnudki. Programm tundus tihe ja iga päev nagu üllatus, kõik, mis anti, võtsime vastu. Asusime Gruusia lõunapiirkonnas nimega Adžaria ja lisaks Bathumile külastasime veel ühte suuremat kuuortlinna Kobuletti. Meil oli seal ka ülesastumine kohalikus amfiteatris. Kuna meid, kahte segakoori, Äksit ja Servitit, oli vaja publikule ühe esinejanimega välja kuulutada, siis juhtus see, mida ilmselt enam ei juhtu. Lavale astus

Äksi segakoor Gruusias. Foto: erakogu

koosseis nimetusega „Serviksi“. Kuna enamuse gruppe esines fonogrammi ehk lindimuusika saatel, siis kohalikku helitehnikasse otselaulmise osas väga palju panustatud polnud ja seega eristusime teistest kõvasti, mis oli mingis mõttes ka meie taotlus. Meil olid Eesti lipud kaasas ja lehvitasime neid nii laval kui ka publiku seas, eriti lastele. Väga meeldis ka Makhuntseti kose all esinemine. Kohalikud olid meist vaimustuses ja see tegi südame soojaks. Kohaliku gruusia meesansambli laulud olid ikkagi kõige oodatudamad. Turutädid ja -onud, kes mett, churchkhelat, kohalikku pähklimaiust ja karvaseid karjasemütse müüsid – kõik olid vakka ja kuulasid. Kõik see kajas seal mägede vahel. Et seda näha ja tunda, sellepärast ka meie Gruusiasse tulime. Kultuur-ajalugu ju uskumatult vana ja palju rikkalikum kui meil. Rikkuse ja vaesusega on käär-rid ikka päris suured, samas lobudike ja kasiinode vahel on kaks sammu astuda ning oledki teises universumis. Seal vahel harjumatult palju prügi, armsaid kodutud koeri ja veel rohkem kodustatud lehmi. See oli õppetund ja kogemus. Igaljühul toetasime kohalikku elu viim-

se larini, nautisime ilma ja inimesi, laulsime tänuks „Põhjamaad“ Prometheuse koopas ning Musta merel „Tiigrikutsut“. Reisi tulemusel sõbrunesime ka hiidlas-tega, kellele plaanime külla minna. Lisaks Gruusiale oli veel üks plaanitud väljasõit Saaremaale, Kuressaarde Vaba Rahva Laulule. Kuna tegu on ikkagi ülemeremaaga ja proovid algasid kohapeal juba 13.00, siis startisime Jääajakeskuse eest juba varahommikul. Pärast pisukest bussija praamisõitu veeresimegi lauldes Kuressaare poole. Kohale jõudes olid meil hääled kenasti soojad, kogu peasolev repertuaar läbi lauldud ja proov võis alata. Vahepeal enne kontserti oli ka väike puhkepaus. Selle sisustasime ümbruskonna väärsustega tutvumiseks ja edendasime kohalikku kaubandust, ostes õhtusöögiks nipet-näpet kaasa. Ilm soosis seekordset pidu – päike pais-tis, ei olnud liiga palav ja ei olnud ka külm. Esinemiskoht oli täiesti vastselt valmistatud, plangud lõhnasid puidu järele. Mida aga ehitajad planeerides ette ei näinud, oli see, et lavale tuleb mitte 100 lauljat, vaid 1200 lauljat. Sai järjekordselt tõeks vanasõna heade

lamaste mahtuvuse kohta kitsastes tingimustes – lõpuks olid lauljad kõik laval ja kontsert võis alata. Pealtvaatajaid oli tulnud päris rohkelt ja kuulati suure mõnuga: lauldi kaasa, lehvitati lippe ja mõni võttis isegi tantsutuuri üles.

Õo me majutusime Mändjala puhkealal kämpingutes. See puhkekoht ei ole mitte vanakooli, vaid eriti vanakooli, kuna on tegutsenud juba aastast 1979. Kui ei ole käinud, soovitame kindlasti minna, kogemus on ehe. Ennast sisse seadnud, kogunesime seekordse sünnipäevalapse Merikese onni taha ja pidasime maha vägeva peo koos laulu- ja tantsunumb-ritega.

Järgmisel päeval pärast hommikust kehakinnitust võttis meie pisike buss suuna sadama poole. Enne laevale minekut toetasime tee peal jälle kohalikku ettevõtlust ja keekekümblesime „Õ“ tähe taustal. Ka Pärnus sai veidi ringi vaadatud – kesklinn, kohvikud ja muul olid ilusti vana koha peal ning oma tuntud häduses.

Kokkuvõtteks võiks öelda, et Äksi segakooril oli väga äge laulu ja elamusi täis suvi. Tulge kampa!

Väägvere pasunakoori kirju suvi

| Ingrid Matteus

Meie pasunakoori suvi möödus kiirelt ja huvitavalt. Enne suve algust saime kutse Räpina orkestri juubelikontserdil esinemiseks, päris suvi algas aga Tallinnas koolinoorte laulu- ja tantsupeo rongkäiguga Tartu valla kollektiivide marsisammu toetades. Seejärel oodati meid IV Väägvere Wolgile. Alati tunneme suurt rõõmu, kui saame pasunakoori sünnikodus pilli mängida. Väägvere Wolk on nüüdseks kujunenud juba rahvusvaheliseks ürituseks, kus esinejaid nii Lätist kui ka Soomest. Augustis osalesime Hiiumaa puhkpillimuusikapäevadel, kus toimusid nii ühendorkestri kontserdid kui ka iseseisvad ülesastumised. Puhkpillipäevadega samaaegselt toimusid ka Hiiumaa kohvikute päevad ning meil oli rõõm lahutada kohvikukülaste meelt Kärda lennujaama kohvikus „Tahan lennata“. Suve lõpetasime iseseisva kontserdiga Pärnus Koidula pargis ning Elva laulupeoga, millega tähistati 100 aasta möödumist esimesest Elva peost. 2023. a suvel korraldas MTÜ Väägvere

Suvel korraldas Väägvere Pasunakoor Kõrveküla Põhikooli esisel platsil mitu tantsuõhtut. Foto: erakogu

Pasunakoor Kõrveküla Põhikooli esisel platsil kuus puhkpillimuusikaga tantsuõhtut, kuhu lisaks Väägvere Pasunakoorile kutsusime esinema Väike-Maarja pasunakoori, puhkpilliansambli Äge Brass, Saku puhkpilliorkestri, Pühajärve-Rõngu puhkpilliorkestri, Rapla pasunakoori ja Pärnu-Jaagupi pasunakoori. Tantsuõhtutel saime külalistelt palju positiivset tagasisidet. Esinejatele tegi suurt rõõmu rohkearvuline publik, kes nautis eri orkestrite väga mitmepalgelist repertuaari ja võimalust selle saatel tantsida. Kuigi sel suvel olime tantsuõhtute korraldamisel mitmel korral ilma meelevallas ja vihm käis meid kimbutamas, ei jäänud ükski tantsuõhtu ära.

Üksmeelselt leidsime, et kooliesine plats on väga mõnus selliste ürituste korraldamiseks – suurepärase akustika, on ruumi jalga keerutada, on piisavalt erinevaid istumisvõimalusi. Kuna tantsuõhtud osutusid väga menukaks, siis soovime sellest välja kujundada iga-aastase traditsioonilise ettevõtmise. Algaval hooajal on Väägvere pasunakooril ees aga kaks väga olulist sündmust – märtsis anname orkestri 185. aastapäeva tähistamiseks kontserdi ja juunis võtame osa Tartu laulupeost. Kui kellelgi on soovi meie orkestriga liituda, siis olete oodatud! Tunneme suurt heameelt kõigi uute liikmete üle!

Raamatukogus töötamisest täitus 45 aastat!

Kaisa Kreela,
Tartu valla Kuukirja reporter

Tabivere raamatukoguhoidja Tiina Tederil täitus septembris tööleasumisest 45 aastat. Nüüd on ta otsustanud suunduda pensionile. Intervjuus räägib Tiina, oma mälestusi raamatukogust ja isiklikust elust.

Kuidas jõudsite Tabivere raamatukogusse?

Ma läksin tööle kohe peale kooli lõppu, puhkust mul vahepeal polnudki. Alguses oli suunamine kuhugi Palamuse kanti, kuid tuli välja, et sinna siiski töötajat vaja pole. Seejärel saadeti mind Jõgevale, kus ma dekreedis olevat inimest natuke aega asendasin. Septembris tuli sinna uus töötaja ning kuna siin oli uut töötajat tarvis, tulin mina siia.

Kus te õppisite?

Ma õppisin tookordses Viljandi Kultuurhariduste koolis. Tegelikult on mul tööstaaži isegi kolm aastat rohkem, sest peale Võnnu keskkooli lõpetamist läksin sinna kohalikku raamatukokku. Siis läksin Viljandisse kooli ja tänu sellele, et tööstaaž enne juba jooksis, sain Viljandi kaks aastat ka veel juurde. Rakendus- kõrghariduse omandasin Raamatukogunduse ja infoteaduste erialal 2012. aastal.

Rääkige mõni lõbus mälestus oma tööst.

Vanasti, kui kolhoosid veel olid, pidi ka töölisteni raamatuid viima ja neile midagi soovitama. Oluline oli igakülgsest propageerida poliitilist kirjandust. Võtsin siis ükskord jälle raamatud kätte ja läksin tööliste juurde. Natuke ma seal rääkisin ja siis anti mulle töökindad kätte ja öeldi, et nii oled palju kasulikum.

Millised olid töö pahupoole?

Vanas raamatukogus oli majavammas ja tänu sellele pidin ma kogu selle fondiga üle kahe-kolme aasta kolima, kui vahetati põrandat või muud sellist. Minu eluajal on raamatukogu vähemalt 6–7 korda kolinud. See ei ole ka nii lihtne, et võtad selga ja lähed. Viimane kord

Tabivere raamatukoguhoidja Tiina Teder. Foto: erakogu

hakkas vallavanemal väga kiire ja meid oli hästi ruttu vaja sealt majast välja saada. Põhimõtteliselt sidusime raamatud kimpsu ning siis tuli veoauto, mis kallas raamatud lasteaia aknast sisse. Me istusime seal suure hunniku ümber ja sorteerisime, milline raamat millisesse riiulisse võiks minna. Uuesti kolimisega oli ikka raske harjuda. 1992. aastal tulime kohaliku lasteaia esimesele korrusele, kus me olime aasta või kaks ja seejärel kolisime teisele korrusele. Kolm aastat tagasi saime lõpuks koolimajja.

Millega peale raamatukogus töötamise veel tegelesite?

2009. aasta oktoobris lasin end valida volikogusse, kuid selle nelja aastaga sain aru, et poliitika pole ikka minu jaoks. 2000–2007 olin kohaliku valla lehe toimetaja. Minu asi oli valida välja need artiklid, mis lehte läksid. Täpselt nii palju kui materjali oli, kõik mahtus ära. Mõnikord oli see 30 lehekülge, mõnikord 10 lehekülge, mõnikord 4–5 lehekülge. Kunagi tegin ka muuseumis tööd. Tabivere muuseumi algus on natuke minuga seotud, sest endine vallavanem tuli ja ütles, et sina hakkad nüüd muuseumiga tegelema. Mõtlesin, et üritan siis natuke, tegelikult ei teadnud ei ööd ega mütsi, mis siin oli või ei olnud.

10 aastat tantsisin sõutantsurühmas. Selle tantsuansambli nimi oli „Teine noorus“. Liia Koorts mõtles välja tantse ja esinemisi oli väga palju, esimene neist vanas rahvamajas emadepäeva kontserdil. Tantsurühmaga samal ajal laulsin ka Tabivere naisansambelis. Juhendaja ikka Liia Koorts. Meil oli nendes rühmades väga tore seltskond. See oli väga tore aeg. Ma laulsin ka Äksi segakooris. Kooriga tegelen veel praegugi, kuid nüüd Maarja-Magdaleenas. Lahendan ka ristsõnu, et hoida aju jooksmas.

Kuidas teid pensionile saadeti?

See oli väga tore päev. Omade käest sain ma kella ja valla poolt prossi. Lilli ja komme toodi palju. Muusikakooli õpetajad käisid mulle ukse peal pilli mängimas ja terve päeva käis külalisi. Nüüd olen kaks nädalat kodus olnud, ühe korra seenel käinud ja õunamoosi keetnud. Ei ole veel aru saanudki, et enam pole vaja tagasi minna.

Millised on Teie raamatusoovitused?

Tavaline oleks öelda „Tõde ja õigus“. Armastusraamatud mulle endale väga ei meeldi, pigem loen krimkasid. Praegu on palju ilmunud erinevaid krimkasid. Eestlastest on Katrin Pautsi omad näiteks väga head.

Lähte Mihklilaat möödus kauplemise, lauluviiside ja tantsusammude saatel

Kaisa Kreela,
Tartu valla Kuukirja reporter

Septembrikuu viimasel pühapäeval sai teoks Lähte Kogukonna, Pargi Poe ja Lähte Noortekeskuse ühine projekt – Lähte Mihklilaat. Laadamelu tulid nautima nii kohalikud elanikud kui ka väljaspool valda elavad inimesed.

Laada idee kujunes välja Eesti OTT (otse tootjalt tarbijale) liikumisest, mille eesmärk on koondada toidu tootjaid ja tarbijaid. Kutsusime üle Tartu valla kokku kohalikke inimesi ja ettevõtteid kaupleva oma toodanguga ning muu hea-parema. Kui terve suve on OTT aktiivselt toiminud Kõrveküla ja Raadi

piirkonnas, siis Lähdel oli see esimene omanäoline sündmus.

Osavõtt oli aktiivne nii müüjate kui ka ostjate poolt. Kaupa pakuti väga laias valikus: käsitöö, kodused hoidised ja küpsetised, mesi, keraamika, raamatud, mänguasjad, istikud, lillesibulad, puu- ja aedviljad jms.

Lähte Kogukond kostitas laadalisi pannkoogikohvikus magusate ja soolaste kookidega ning sooja kohviga, mille tulu läheb kogukonna edasiste ürituste korraldamiseks. Rahvatantsurühm Hermine oli välja pannud terve laadajagu erinevaid hoidiseid, küpsetisi ja sügisande ning müügitulu läheb uute, Äksi kihelkonna rahvarõivaste soetamise fondi. Lähe Lasteaed Kiisupere

eest oli väljas Tondu rühm, kes müüs küpsiseid, et toetada kanade kasvatust Keenias Shianda külas.

Ilmataat otsustas laada päeval mängida vingerpussi ja kostitas kõiki tugeva vihmajuga, mis hajus kohe, kui Lähte Naiskoori lauljad viisijupi üles võtsid. Lisaks lauljatele pakkusid meelerõõmu Naisrühm Hermine tantsijad, keda pillimänguga saatis Folkduo Ülle Kool ja Esta Ruusmann.

Lähte Kogukond tänab kõiki müüjaid ja ostlejaid toredate päevade eest ning loodab kõiki näha ka järgmistel üritustel.

Kes soovib rohkem kursis olla ja kaasa lüüa Lähte Kogukonna tegemistes, võtke meiega ühendust lahtekogukond@hotmail.com.

Naisrühm Hermine tantsijad õpetasid rahvuslikke tantsusamme. Foto: erakogu

Foto: erakogu

TARTUMAA HEA TEGU 2023!

Kutsume märkama tegusaid ühendusi ja vabatahtlikke enda ümber! Samuti vabaihendused ise saavad esitada tunnustamiseks neid toetanud ettevõtteid ja ka kohaliku omavalitsust, kui koostöö on olnud sisuline ja tulemuslik.

Kandidaate saab tunnustamiseks esitada kuni 30. oktoobrini 2023.

Soovime leida ja tunnustada 2023. aastal silma paistnud ja innukalt tegutsenud

- aktiivseid kodanikuühendusi,
- vabakondlasi/vabatahtlikke,
- vabasektori toetajaid ja
- ilma projektitoetuseta sündinud tegu.

ning palume kõigi abi nende üles leidmisel ja konkursile esitamisel.

Rohkem infot: arinouandla.ee

Tartumaa aasta õpetaja 2023 konkursi laureaadid Tartu vallast

Katrin Sisask,
Tartu valla Kuukirja peatoimetaja

28. septembril tunnustati Tartu Ülikooli aulas Tartu linna ja maakonna haridustöötajate tänusündmusel aasta õpetajaid, täiskasvanuhariduse parimaid ning aasta raamatukoguhoidjat.

Teiste seas said tunnustuse lasteaija- ja kooliõpetajad Tartu vallast:

Tartumaa aasta lasteaijaõpetaja laureaadid **Kätlin Ilves** Raadi Lasteaiast Ripsik ja **Anneli Suvi** Tabivere Lasteaiast Rõõmula, Tartumaa aasta klassiõpetaja laureaat **Signe Seene** Tabivere Põhikoolist ja Tartumaa aasta klassijuhataja laureaat **Laura Tamme**, Lähte Ühisgümnaasiumist.

Fotol Tabivere Põhikool. Foto: erakogu

Palju õnne ja edu kõigile tunnustuse saanutele!

Kõrveküla Põhikooli aasta õpetajaks valiti Rauno Neito

Katrin Sisask,
Tartu valla Kuukirja peatoimetaja

Kõrveküla Põhikoolis on õpetajate päeval aasta õpetaja välja kuulutamine olnud pikaajaline traditsioon. Valitakse nii õpilaste poolt esitatud aasta õpetaja kui ka õpetajate endi valitud pedagoog.

Õpetajate päeva hommikul, 5. oktoobril koguneti kooli aatriumisse ja aasta õpetajaks kuulutati füüsikaõpetaja Rauno Neito (27).

Rauno annab füüsikat Kõrveküla Põhikooli 8. ja 9. klassi õpilastele. Esimest korda tuli ta siia kooli 5 aastat tagasi – olles teadusteemalise huviringi juht. Aasta hiljem asus ta direktori kutsel ametisse füüsikaõpetajana.

Mis teile õpetaja töö juures meeldib?

Mulle meeldib, kui õpilased saavad asjades aru. Tihtipeale tuleb neid omajagu utsitada, et arusaamani jõuda, aga kui ma näen nende nägudest, et klikk käis ära või kostub kuskilt „aaaaaa“, siis on jälle põhjust rõõmustada. Seni, kuni mul on vähemalt üks õpilane, kes tahab aru saada, olen õnnelik õpetaja.

Miks on õpetajaamet oluline?

Minu jaoks on õpetaja nagu teejuht teadmiste maastikul. Tegelikult võiks ju igaüks guugeldada välja õppeained, mida koolis õpetame, aga ilma giidita on see lihtsalt üks suur rägastik. Õpetaja on see, kes rägastiku ära korrastab ja mõistlikku teed pidi õpilase kohale viib. Võiks võrrelda et ise infot otsides kõnnid nagu ilma kaardita metsas – võibolla

jõuad kohale, võibolla mitte. Õpetajaga koos lähed mööda mugavat rada ja jõuad suure tõenäosusega pärale (kui sa ise just vastu ei ole). Sõltuvalt õpetajast võid sellel teel näha hoopis põnevamaid asju, kui ise eksledes, sest õpetaja teab, kuhu sind viia.

Ma ise tunnen, et minu ülesanne on panna õpilased mõtlema. Näiteks ei tee ma kunagi töövihikuülesandeid (mul isegi ei ole töövihikuid) ja koostan ise kontrolltööd, sest ma tahan õpilaste kriitilise mõtlemise proovile panna. Näiteks küsisin viimases 9. klassi kontrolltöös sellise küsimuse „Saunalavale pannakse metallist kulp. Sauna temperatuur ei muutunud. Mis juhtus kulbi temperatuuriga?“. Esimene reaktsioon on kohe arvata, et kindlasti on saunas soe ja kulp ju on metallist, järelt läks soojemaks. Tihti küsisid õpilased, mis on sauna temperatuur. Ma vastasin mõnevõrra ironiseerides, et „ei ole oluline“. Mõne aja pärast hakkasid pirnid põlema – kui sauna temperatuur ei muutunud, ei saanud ka kulbi oma muutuda. Leian, et taolised küsimused arendavad õpilasi rohkem kui „defineeri, mis on soojuslik tasakaal“. Enamik meist ei mäleta põhikoolis õpitud füüsika valemeid või nähtuseid, aga mõtlemisotskus on miski, mis piisava treenimise puhul jääb ja on kasulik kõigi ametite puhul.

Milline õpilane te ise kooli ajal olite?

Mu klassivennad ilmselt ütlesid, et ma olin nohik. Olin tõesti pigem tubli õpilane, lõpetasin põhikooli kiitusega ja gümnaasiumi kuldmedaliga. See muidugi ei tähenda, et ma täitsa oivik oleks olnud. Aeg-ajalt ikkagi sattusin

Rauno Neito. Foto: Helen Pill

klassivennaga sekeldustesse ja tegin sarnaseid lolluseid, nagu teised poisid. Üldiselt sain need lihtsasti andeks, sest olin tundides tubli. Kuna mu kooliajast ei ole veel üüratult pikk aeg möödas, mõistan ma ka oma õpilasi paremini – olime ju ise umbes samasugused. Seega ei saa ma ülearu pahaseks, kui õpilased mingi käkiga hakkama saavad.

Rauno Neito – mida õpilased arvavad?

- Ta võtab telefoni tunni alguses ära ja annab lõpus tagasi.
- Ta teeb füüsika lõbusaks, lihtsaks ja arusaadavaks.
- Teeb füüsika talutavaks.
- Teeme tunnis palju elulisi katseid.
- Tal on lahe legokollektsioon.
- Aitab, kui ma füüsikat ei oska.
- Ta on raudselt parim õpetaja koolis, ta suudab hästi õpetada ja samal ajal nalja visata.
- Ta saab noortest aru, on ise noor ja teeb nalja.
- Ta hoolib ja ma tahan just tema pärast kooli tulla.
- Ta teeb ägedaid ja loomingulisi tunde.
- Ta on väga chill õpetaja.
- Suudab kaasata kõiki õpilasi isegi siis, kui tegeletakse tunnis muude asjadega.

Jaan Kaupmees: „Naeran alati, kuidas õppisin nii hästi, et autahvlile mind ei pandud“

Kaisa Kreela,
Tartu valla Kuukirja reporter

Sellest aastast alustas Lähte Ühisgümnaasiumis tööd mitu uut õpetajat, nende seas ka põhikooli õppejuht Jaan Kaupmees (35). Kaupmees on õppinud ja töötanud samas koolis ning Lähte on tema jaoks täiesti uus väljakutse.

Millega tegelesite enne Lähte Ühisgümnaasiumisse töötulekut?

Tööalaselt olin ma Kallavere keskkoolis, kuhu läksin 2013. aasta jaanuaris tegelikult ajutiselt asendama. Sellest kujunes 10,5 aastat. „Asendasin“ 4. ja 5. klassi loodusõpetust ja matemaatikat ning sinna juurde visati pärast ka eelkool. Järgmisel sügisel öeldi mulle, et pean võtma 1. klassi, sest olen neid eelkoolis õpetanud. Kui algklassi periood sai läbi, sai minust klassiõpetaja ning andsin neile loodusõpetust ja ajalugu, kuni 9. klassini ka ühiskonnaõpetust. Niimoodi me nendega koos kasvasime. Olin osadele klassijuhataja 10 aastat. Ma olen nii-öelda terve ühe põlvkonna lapsi üles kasvatanud. 2019. aastal lahkus direktor ja tema asetäitjaks tuli tollane õppejuht ja pakkus mulle, kas ma olen valmis võtma üle õppejuhi kohustused. Mõtlesin, et proovin ja 2019–2023 tegutsesin lisaks klassi- ja aineõpetusele ka õppejuhi kohal.

Olite päris pikalt seotud Kallavere kooliga. Mis teid seal hoidis?

See sama minu enda klass hoidis mind tegelikult kinni. Alguses oli mul plaan, et olen kolm aastat, siis sai see kolm aastat täis. Siis läksid nad neljandasse, andsin neile edasi loodusõpetust. Siis oli juba jutt, et jätkan kuuenda lõpuni klassijuhatajana. Lubasin lastele kuuendas või seitsmendas klassis, et ma ei jäta neid maha, olen üheksanda klassini ja

Üheks Jaan Kaupmehe suureks hobiks on kirveviskamine. Foto: erakogu

saame koos lõpupeo teha. See mind seal tegelikult kinni hoidiski.

Mis tõi Teid just Lähte Ühisgümnaasiumi?

Leidsin endale siia poole elukaaslase, kes töötab Tartu Ülikoolis ja ei liigu Tallinna poole, seega otsisin mina siia poole kohta. Mul oli päris mitu pakumist, aga Lähte oli kuidagi teistmoodi. Kuna ma ise igapäevaselt siin ei elanud, siis ma ei saanud tulla ka töövestlusele kohale ja ma palusin vestlust veebiteel. Üllar Loks tuli mulle selle koha pealt vastu. Arvasin alguses, et see saab olema selline formaalne, kandidaadina kutsutakse lihtsalt vestlusele. Minu üllatuseks oli komisjon väga tõsine – seal oli kogu juhtkond, õpetajate esindus, lapsevanemate esindajad, valla esindaja. Sain poole pealt aru, et asi on tõsine, ei ole selline nalja tegemine. Peale vestlust läks natuke aega mööda, kui Loks mulle helistas ja ütles, et töökoht on minu. Ütlesin, et tahan kindlasti enne ka maja näha. Põhimõtteliselt siin olles jõudsin ma enda jaoks selgusele, et see on see koht, kuhu ma tahan tulla.

Millega Te vabal ajal tegelete?

Minu vaba aeg kulub suurel määral sportimisele. Vahepeal naerdi mind, et kas ma lähen triatlonile, sest kõnnin, ujun ja sõidan ratast. Ühel hetkel otsustasin, et aitab küll suur olemisest. Selle aasta alguses kaalusin ma tegelikult üle 110 kg, nüüd olen ma 80 kg. Lisaks sellele on mul ka selline omamoodi sport, millest paljud pole võibolla kuul-

nud – kirveviskamine. Selline huvitav spordiala, kus eesmärk on visata kirves võimalikult täpselt paku. Pakk on püstasendis, paku tšenter on maast 1,5 m kõrgusel ja, rääkides matemaatiliselt, kolmnurga hüpotenuus on 6,10 m. Visata saab 6 viset järjest, maksimaalselt on võimalik teenida 30 punkti. Kirves on selline eriline, pole tavaline puulõhkumiskirves, vaid kahe teraga. Ühest küljest on see tore ajaviide, teisest küljest natuke treenib ka ja tegelikult on see üks väga ohutu spordiala. Eks see on selline väiksema eliitseltskonna ala. Olen ise käinud 2018 või 2019 aastast Eesti meistrivõistlustel. Seekord õnnestus esmakordselt ka poodiumile jõuda, sain pronksi.

Milline õpilane Te ise olite?

Õpilasena olin ma hästi vaikne, tagasihoidlik. Pahandust ei teinud, tundi ei seganud. Naeran alati, kuidas õppisin nii hästi, et autahvlile mind ei pandud, sest käekiri oli kohutav. Minu ajal hinnati käekirja eraldi ja see oli mul alati 3. 4. ja 5. klass olid need, kus ma pääsesin autahvlile, sest siis ei hinnatud käekirju ja vene keelt ei olnud. 6. klassis tuli vene keel, mis oli mul 3 kuni 9. klassi lõpuni. Gümnaasiumis olid mul hinded korras, seal lõpetasin niimoodi, et mul oli 1 neli rohkem, kui oleks hõbemedali saanud. Klassis meil lõpetas üks tüdruk kullaga ja minu pinginaaber hõbedaga ja siis ma naersin, et mulle jäi pronks. Mina õpilasena olin selline tegelane, et ega ma kodus ei õppinud.

Hakka vahetuspereks!

YFU Eesti MTÜ

YFU ehk Youth for Understanding pakub noortele võimalust turvaliselt välismaale õppima minna, et avardada oma silmaringi, saavutada iseseisvus ja kogeda teisi kultuure. Rahvusvaheline õppeprogramm on mõeldud 14–18-aastastele õpilastele ja tegutseb maailmas juba 75 aastat, millest Eestis 30.

Igal aastal saabub maailma eri paigust Eestisse õppima mitukümmend 14–18-aastast noort, kes veedavad oma õppeaasta elades Eesti peredes. Sel aastal saabus maailma eri paigust Eestisse

õppima 38 noort vanuses 14–18aastat, kes veedavad oma õppeaasta Eesti peredes. Neist veel viis on endale otsimas toredate vahetuspere, kus meelde jääb ja arendav aasta mööda saata. Nende hulgas on ka kaks musikaalselt andekat noormeest, kellele otsime vahetuspere just Tartusse või lähiumbrusesse, sest nad on hetkel õppimas H. Elleri nimelises muusikakoolis.

Toimuvad ka vahetuspereks hakkamise TASUTA infotunnid veebikeskkonnas, kust saab vastused kõikidele oma küsimustele: miks hakata vahetuspereks? Kes sobib vahetuspereks? Mida vahetuspereks olemine annab?

<https://fienta.com/et/o/11147>
(registreerimine vajalik)

Rohkem infot vahetuspereks hakkamise ja vahetusaastale mineku kohta loe YFU Eesti MTÜ kodulehelt www.yfu.ee

Lähte Maastikujooks

Rauno Laumets

Laupäeval, 23. septembril toimus 3. Lähte maastikujooks. Kavas oli 7 km põhijooks, tervisekõnd, laste- ja noortejooksud.

Põhijooksul sai tulemuse kirja 85 jooksjat. Jooksu võitis Kaur Kivistik, kellele kaotas möödunud aasta võitja Olavi Allase 12 sekundiga. Mõlemad jooksjad

esindavad Tartu Spordiselts Kalevit. Meeste üldarvestuse kolmanda koha saavutas Oliver Annus. Naiste põhijooksu distantsi võitis Minna Kelk. Järgnesid Julia Rakitina ja Ave Aviste.

Noortejooksu üldvõidu saavutas poisitest Hendrik Visk ja tüdrukutest Sæde-Ly Lille. Ikodori lastejooksudest võttis osa 90 last. Lähte maastikujooks oli ka ühtlasi Tartu valla jooksusarja hooaja

viimane etapp. Jooksusarja koondarvestust peeti Raadi ja Lähte etappide arvestuses. Üldvõitjateks tulid Olavi Allase ja Ave Aviste. Kolmel jooksusarja etapil osales kokku kõikide distantside peale 700 jooksjat ja kõndijat. Kindlasti jätkub jooksusari ka järgmisel hooajal.

Täname kõiki jooksusarja toetajaid ja koostööpartnereid.

Põhijooksu start. Foto: Rauno Laumets

Meeste üldarvestuse esikolmik. Foto: Rauno Laumets

Seenekorjamise ABC: mida seenel käies tähele panna?

Mürgistusteabekeskus

Seenehooaja alguses jooksevad eestlased igal aastal võidu, kelle korvi kuhjub rohkem seeni. Seenehooaja algusega sagenevad ka kõned mürgistusteabekeskuse infoliinile 16662. Kuna sel aastal on sadanud rohkelt vihma, siis on tänavu eriti hea seeneaasta. Tavapäratult palju on sel aastal ka seenemürgistuse juhtumeid.

Mida aga silmas pidada, et seenelkäik mööduks ohutult ning pannile jõuaks söödavad seened? **Mürgistusteabekeskuse juht Mare Oder** jagab praktilisi nõuandeid, mida seenel käies silmas pidada.

- Kõige olulisem. Kui sa pole kindel, mis seenega tegemist on, siis tasub ta metsa jätta. Seenebingot mängides võib seenelkäik lõppeda mürgistusega.
- Kuigi seenemets võib olla tuttav, siis ära unusta, et erinevatel aastaegadel ja kohtades kasvavad erinevad seened. Ka tuttavas seenemetsas võivad olla mürgiseened. Ära kaota ohutunnet!
- Puhasta ja söö seenetoit ära samal päeval. Ülessoojendatud seenetoit ärritab seedetrakti.
- Seeneraamatud, seenefoorumid ja pildidiotsing ei anna sajabrotsendilist kindlust, et tegemist on söögiseenega. Mitmed söögi- ja mürgiseened (eriti valged seened) näevad väga sarnased välja. Kui kahtled – ära korja!
- Metsas ei tasu seeni degusteerida. Kui seent hammustada ja maitse pole halb, siis see ei tähenda veel, et tegemist on söögiseenega.
- Lastega metsas käies ole eriti tä-

Foto: Adobe Stock

helepanelik, et laps ei pistaks suhu toorest seent või tundmatut marja. Väikelapsed ei suuda seeni seedida ning seeneroa söömine lõpeb oksendamisega.

- Kodu, suvila või maakodu ravimikapis võiks kiireks reageerimiseks alati käepärast olla 200 tabletti aktiivsütt, mida vajaduse korral esmaabiks sisse võtta. Kas ja kuidas aktiivsütt võtta ning millal pöörduda haiglasse, saad teada infoliinil 16662 vastavalt õde-konsultandilt, kes on abivajajate jaoks olemas ööpäev läbi.

Mida teha, kui kahtlustad seenemürgistust?

- Enamjaolt on seenemürgistuse sümptomiteks iiveldus, oksendamine, kõhuvalu ning kõhulahtisus.
- Mürgistuse või selle kahtluse korral helista ööpäev läbi avatud mürgistusinfoliinile 16662, nimeta sissesöödud seeneliik ning kirjelda enda sümpto-

meid.

- Kui sümptomid ilmnevad 15 minuti kuni kolme tunni jooksul pärast allaneelamist, on tavaliselt söödud seent, mis ärritab seedetrakti, kuid ei põhjusta eluohtlikku mürgistust.
- Kui seedetrakti sümptomid avalduvad viibega, s.t kuus ja enam tundi pärast söömist, tuleb kahtlustada mürgistust eluohtlike seentega.
- Võta aktiivsütt õiges annuses ning võimalikult kiiresti. Kaks või kümme tabletti seenemürgistuse korral ei aita. Täiskasvanu maksimaalne annus on 50 grammi ehk 250 milligrammi-seid söetablette peab täiskasvanu sisse võtma 200 tk. Laste puhul oleneb annus nende kehakaalust. Aktiivsüsi on ravim nagu iga teinegi, mistõttu tuleb teada – millal ja kui palju seda sisse võtta. Kiiret ja asjatundlikku nõu saab mürgistusinfoliinil 16662 vastavalt õde-konsultandilt.

Tigude tõrjest sügisel

Marjaliis Kivisaar,
Tartu valla keskkonnaspetsialist
(tekst on kokku kirjutatud
kliimaministeeriumi juhiste järgi)

Sügisel hooajal on oluline vähendada kohti, kus teod saavad talvituda. Teod eelistavad talvitumiseks sooje kohti, seega tasuks esimeste külmade ajal läbi kaevata kasvuhoone ja kompostihunnik, et sinna saaks külm sisse tungida. Kui teie majapidamises on kohe maja

servas peenrad, siis ka need on üldiselt soojemad ja seal võivad teod üritada talvituda. Seega tuleks ka peenrad läbi kaevata.

Nii palju kui võimalik tuleks sügisel tigude korjamisega tegeleda, siis on kevadel vähem tiguseid, kes munema asuvad. Seejärel tuleks kevadel esimeste ilusate ilmadega taas tõrjega alustada, siis ei saa suveks tekkida teouputust. Tigu võib muneda mitusada muna, seega iga hukatud tigu on oluline tulevase

probleemi vähendamisel.

Tigude pidev korjamine aitab probleemi kontrolli all hoida. Lisaks tuleb igasuguste istikute ostmisel olla väga hoolas, et mitte koos munadega taimi maha ei istutaks. Munad munetakse istikute puhul sageli ühtse klombina poti ja mullapalli vahele. Need ca 2 mm läbimõõduga valged „pärlid“ võivad meenutada väetisegraanuleid. Kuid väetisegraanulid on alati mullas ühtlaselt jaotunud, neid ei lisata lihtsalt poti serva.

Liigiti kogumine on lihtne – anna jäätmetele uus elu!

| Keskkonnaministeerium

Jäätmed pole prügi, vaid ressurs, millest saab valmistada uusi või samaväärseid asju. Kuid see on võimalik vaid siis, kui jäätmed on liigi kaupa eraldatud. Andes oma panuse liigiti kogumisse, hoiad keskkonda, säästad raha prügiveolt ning mõjutad ka teatud toodete hinda tulevikus.

Eesti inimeste kodudes tekib igal aastal ligikaudu 400 kg jäätmeid inimese kohta, millest ringlusse jõuab vaid u 30%. Paraku jõuab suurem osa sorteerimata segaolmejäätmetena prügimäele või põletusahju. Prügimäele jõuavad ka esemed, mida saaks taaskasutada või ümber töödelda. Nii läheb raisku palju väärtuslikku materjali, millest toota uusi asju.

Kodudes tekkivast prügist suure osa moodustavad biojäätmed ja pakendid. Biojäätmeid eraldi kogudes saab sellest ise oma köögivilja- või lilleaia jaoks kompostmulda teha. Konteinerisse kogudes tehakse biojäätmetest tööstuslikku komposti või biogaasi. Biogaasiga sõidavad näiteks Tallinna bussid, aga sellest saab ka toasooja ja autokütust.

Ka pakendite liigiti kogumine pole tühi vaev. Klaas on tänuväärne materjal, mida saab lõputult ümber sulatada uuteks klaaspakenditeks. Plastpakenditest saab teatud juhtudel samuti uusi pakendeid teha, samuti kasutatakse seda fliisi tootmiseks. Laialdaselt tehakse plastist aga graanuleid, millest hiljem toodetakse elektripistikuid, ehitusmaterjali jms.

Et pakenditest saaks midagi uut teha, peavad need jõudma ülejäänud prügist eraldatuna pakendikonteineritesse. Selleks, et pakendite liigiti kogumine inimestele mugavamaks teha, plaanib riik lähiajal süsteemi uuendada. Eesmärk on, et inimesed saaksid lisaks biojäätmetele ka pakendeid ära anda kodu juurest lahkumata. Liigiti kogumisest peaks tekkima selge rahaline sääst.

Kraam kaasa kauplusse!

Aeg-ajalt kodust ravimisahtlit korras tades võime leida aegunud rohtusid. Kindlasti ei tohiks neid visata tualetipotti või olmeprügisse, sest nii satuvad need ained keskkonda. Juba praegu on Läänemeri ravimijääkidega reostunud ning see ohustab vee-elustikku. Vaid hoolsama käitumisega saame sellele pidurit tõmmata.

Kui kodus juhtub mikser või röster katki minema, saab väikese elektroonika (kuni 25 x 25 cm) viia tagasi suuremasse elektroonikapoodi või kaupluse juures asuvasse elektroonikajäätmete konteinerisse. Samuti on kõigis suuremates toidupoodides ja ostukeskustes olemas kogumiskastid patareide ja väikeste akude jaoks.

Kõik elektroonikaseadmed ja patareid sisaldavad nii väärtuslikke kui ka ohtlikke aineid, mida ühest küljest saaks ringlusse võtta, et nendest uusi asju toota, aga teisalt on need tavaprügi hulka visates suureks ohuks inimestele ja loodusele.

Järgmiseks jäätmejaama!

Oma asjatoimetuste teekonda plaanee-

rides tasub läbi käia ka jäätmejaamast. Sinna saab viia vanapaberit ja katkised riided, aga ka vanaelektroonikat ja ohtlikke jäätmeid.

Kui kauplused võtavad vastu vaid väikeelektroonikat, siis jäätmejaama saab tuua lisaks ka vana külmkapi, televiisori, pesumasina jm suured seadmed, mis üldjuhul võetakse teatud mahus vastu tasuta. Samuti saab nii ära anda kodus tekkivaid ohtlikke jäätmeid: kodukeemiat, värve ja lahusteid, akusid ja leedlampe. Ohtlike jäätmete sattumist keskkonda peab vältima, sest see mõjutab nii pinnase, joogivee kui ka õhu kvaliteeti. Ka vanapaberit ja papijäätmeid peab neid liigiti koguma. Vanapaberist tehakse joonistus- ja tualettpaberit, liigiti kogutud papist saab jõupaberit ja uusi kartongpakendeid. Ajalehtedest valmivad aga munarestid, uued ajalehed ja soojustusmaterjalid.

Anneta ja aita!

Tähtis on meeles pidada, et KORRALIKUD, TERVED JA PUHTAD ASJAD TASUB ALATI SAATA UUELE RINGILE. Nii aitad vältida jäätmeteket ja annad olulise panuse keskkonna heaks. Teisalt võib aga sinu üleliigne kapp, korralik kampsun või terve tehnika olla suureks abiks mõnele teisele inimesele, kes uusi tooteid endale lubada ei saa.

Ja mis veelgi olulisem – enne asja soetamist mõtle, kas sul ikkagi on seda vaja, ja jäta üleaarused ostud tegemata. See on kõige parem viis keskkonnahoidu panustamiseks.

Vaata lisaks: kuhuviaa.ee

AIA- JA HALJASTUSJÄÄTMETE VEDU TULEB ISE TELLIDA

| Marjaliis Kivisaar, Tartu valla keskkonnaspetsialist

Sellel aastal ei korralda Tartu Vallavalitsus enam aia- ja haljastusjäätme vedu. Elanikel tuleb soovi korral aia- ja haljastusjäätmete vedu ise tellida, teenust saab tellida ajavahemikus 01. mai kuni 31. oktoober. Haljastusjäätmed peavad olema pakitud kuni 150 L läbipaistvasse kottidesse, täidetuna kuni 10 kg. Veotellimuses tuleb kirjutada, millises koguses soovite haljastusjäätmeid üle anda, ja siis esitada tellimus aadressile tellimus@ragnsells.com. Teenus on tasuline, hinnakirjaga saab tutvuda Tartu AS Ragn-Sells kodulehel.

BIOJÄÄTMETE LIIGITI KOGUMISE KOHUSTUS JÕUSTUB ÜLE RIIGI ALATES 01.01.2024

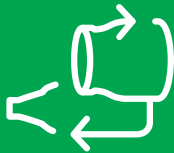
| Marjaliis Kivisaar, Tartu valla keskkonnaspetsialist

Biojäätmete liigiti kogumise kohustus jõustub üle riigi 1. jaanuaril 2024. Tartu vallas on kõigil jäätmevaldajatel biojäätmete liigiti kogumise kohustus juba alates 01.07.2022. Kortermajad peavad omama biolagunevate jäätmete konteinerit, kuid eramajad võivad toidujäätmed ka kompostida. Eramajad saavad valida, kas anda oma toidujäätmed üle või kompostida. Segaolmejäätmete kogumismahutitesse on keelatud panna jäätmeid, mille liigiti kogumine on kohustuslik. Eramajadel palun oma valikust teada anda meilile tartuvald@tartuvald.ee

LIIGITI KOGUMINE ON LIHTNE

PAKENDID

KLAASPAKEND

Loputa vajadusel kergelt, et ei määriks teisi pakendeid ja kotti. Eemadada korgid ja kaaned, sildid võivad jääda.

- Karastus- ja alkohoolsete jookide pudelid
- Moosipurgid
- Toiduainete purgid

PLAST- JA METALLPAKEND, JOOGIKARTONG

Loputa vajadusel kergelt, et ei määriks teisi pakendeid ja kotti. Jäta korgid-kaaned peale.

- Kilekotid ja pakkedele
- Toote ümber olnud penoplast
- Kosmeetika- ja hooldustoodete ning tarbekaupade pakendid
- Leiva ja saia kotid, singi ja juustu pakendid
- Salatikarbid
- Konservikarbid
- Alumiiniumpurgid
- Metallkorgid ja -kaaned
- Piima- ja piimatoodete, mahla- ning veinipakendid

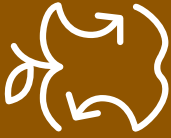
PAPP- JA PABERPAKEND

Voldi suured papist pakendid kokku või rebi tükkideks, nii võtavad nad vähem ruumi. Veendu, et materjal on puhas ja kuiv.

- Pappkastid ja -karbid
- Paberkotid
- Pakkepaber
- Kleiplintidega pappkastid

BIOJÄÄTMED

Biojäätmepane konteinerisse lahtiselt, paberkotis või täielikult biolaguneva ja komposteeruva kotiga.

- Riknenud toit ja toidujäätmep
- Tahked riknenud puu- ja köögiviljad, nende koorid
- Liha- ja kalajäätmep, kalaluud
- Muna- ja pähklikoorid
- Pabermassist munaarestid
- Majapidamispaaber
- Pabersalvrätid
- Kohvipaber, paberfiltrid
- Lõikeilled, ilma potita toataimed

VANAPABER

Kogu paber ja kartong muudest jätmetest eraldi ka siis, kui teie majal pole selleks konteinerit. Vanapaber pane konteinerisse lahtiselt.

- Ajalehed, ajakirjad
- Kataloogid ja reklaammaterjalid
- Töövihikud, paberist ja kartongist kaustikud
- Trükiga ja puhas kirja- ning joonistuspaaber
- Kontoripaaber
- Papp
- Jõupaber
- Kileaknata ümbrikud
- Vanad raamatud (kõvade kaanteta)

SEGA-OLMEJÄÄTMED

Kogu pakendi- ja toidujäätmep eraldi ja segaolmejätmetep hulk väheneb märgatavalt!

- Jäätmep, mille liigiti kogumine pole korraldatud
- Kassiliiv, rasvane ja raskesti puhastatav pakend, mähkmed, hügieenisidemed, kosmeetika, küpsetuspaber, foolium, jahtunud tuhk, tolmuimeja tolmukott, suured kondid, näritud näts, kummist esemed
- Hõõgniidiga lambipirnid, CD-plaadid, tühjad ja katkised pastakad, tühjad viidikad
- Katkised kruusid ja taldrikud
- Kasutuskoõlbmatud jalanõud, riided ja mänguasjad

EISOB

Akna- leht- ja peegelklaas
Valguslambid ja elektripirnid
Keraamika, kristall ja portselan (nt toidunõud, vaasid jne)
Kuumuskindel klaas (nt ahjukindlad toidunõud)

Küpsetuspaber

Toodet sisaldav pakend
Plastist mänguasjad
Kodukeemia, liimi-, värv- ja teist ohtlikke aineid sisaldavaid pakendid
Mähkmed, hügieenisidemed, kondoomid
Pandimärgisega pudelid
Plastist ja kummist tooted, mis ei ole pakendid
Ehitusmaterjalid

Määratud/vettinud paber ja papp (nt pitsakarp)

Pehmepaber (nt tualett-paber)
Ajalehed, ajakirjad, raamatud
Koopla- või joonistuspaaber
Fooliumi või kilet sisaldav paber, papp, kartong (nt mahlapakid, raamatukaaned)
Munakarbid
Tapeet

Tavalised kilekotid, toidupakendid

Kassiliiv, tuhk, suitsukonid
Vedelad toidujäätmep, toiduõli, suured kondid
Kiletatud või vahatatud pinnaga või kileaknaga paberkotid
Küpsetuspaber
Vanad ravimid
Mähkmed, hügieenisidemed
Tolmuimejakotid
Kunstillid, küünlad
Lille- ja salatipotid

Määratud või vettinud paber ja papp

Majapidamispaaber
Kasutatud pabernõud
Kopeerpaaber
Kleepsildid, teibid
Foolium, võipaber
Kommipaaberid, jäätisepaberid
Tapeet, lamineeritud või kiletatud paber
Tetrapakid, munakarbid
Kõik, mis sisaldab materjale peale paberi ja kartongi

Toidujäätmep, puhtad pakendid
Värvjäätmep, ravimid, tule- ja plahvatusohtlikud jäätmep, patareid, akud, kodumasinad, elektroonika
Ehitusjäätmep, alajäätmep
Vedelad jäätmep (näiteks kasutatud toiduõli)
Suuremõõtmelised jäätmep, mööbel, peegel, vaibad, matradsid
Ained ja esemed, mis oma kaalu, mõõtmep või kuju tõttu võivad ohustada mahutiit, veokit või vedajat

TEENUSED

Ametlik korstnapühkija, oma redel kaasas. Info tel 5191 6605.

Pottsepatööd ja -materjalid. Küttekollete ehitus ja remont. Info tel 502 5424.

Kutsetunnistusega korstnapühkija teenus. Info tel 501 9764.

TÖÖ

Pakume tööd Saksamaal. Tunnitasu alates 11 € neto. Saksa keel ei ole nõutud. Info tel 5307 0748, Personalibüroo.

MULD

N	1,23	%
C	17,6	%
pH	5,8	
P	1,2	mg/100g
K	8,4	mg/100g
Ca	750,8	mg/100g
Mg	93,0	mg/100g

Müüa toitaineterikast mulda/komposti. Tegemist on vanade kalakasvatustiikide setetega. Sellest tulenevalt on muld pestitsiidide- ja umbrohuvaaba. Sobib mahevijuluseks. Hind algab 12EUR/m3. Laadimine hinna sees. Erikaal hetkel umbes 850kg/m3. Kohalevedu kokkuleppel. Ladustatud Kaiaverre külas Tartumaal. Helistada ette 57859915.

TABIVERE RAHVAMAJA
30. DETSEMBER 2023
KELL 21.00

AASTALÕPUPIDU

KOHAL ANSAMBEL
REMINDERS

PILET EELMÜUGIST IOE
KOHAPEAL 12€

BRONEERITUD LAUD
EI TAGA PILEIT

TABIVERE RAHVAMAJA@TARTUVALD.EE TEL: 50 444 79

TARTU VALLA OTT

OTSE TOOTJALT TARBIJALE

kell 16-18

TULE JA SOETA KOHALIKELT
TOOTJATELT KODUMAIST
TOODANGUT

Lisainfo:
Oliver Suvi 5802 1345
www.tartuvald.ee
Facebook: Tartu valla OTT

- 1. NOVEMBER RAADI
- 8. NOVEMBER KÕRVEKÜLA
- 15. NOVEMBER RAADI
- 22. NOVEMBER KÕRVEKÜLA
- 29. NOVEMBER RAADI

Maarja-Magdaleena segakoor 30

Sünnipäevakontsert

25.11.2023
kell 18

Maarja-Magdaleena rahvamajas

JOOGA LAHTEL!

Power jooga Lähte spordikooli maadlusmajas alates 20.09, kolmapäeviti algusega kell 18.00

Osalemispanus 7 eurot kord või 5 korda 30 eurot

ivika.varton@gmail.com, 56478117

Tabivere Raamatukogu

lahtiolekuajad:

E 10.00–19.00
T, K 10.00–17.00
N 10.00–18.00
R 8.00–14.00

Elistvere Raamatukogu

tegevuse lõpetamisega seoses tuleb kõigil lugejatel tagastada enda käes olevad raamatud ja ajakirjad raamatukogule hiljemalt 30. oktoobriks.

TERVISEKASSA Eest Vabariik

Plaanid kunagi koera võtta?
Aga elul võivad olla omad plaanid.

sõeluuring.ee

Elu on ees

2023. aastal kutsume tasuta jämesoolivähi sõeluuringule mehi ja naisi sünniaastaga 1955, 1957, 1959, 1961, 1963.

Sõeluuringule on oodatud ka ravikindlustamata mehed ja naised!

Kutse on leitav patsiendiportaalist digilugu.ee (Terviseandmed – Saatekirjad)
Lisainfo Tervisekassa infotelefonilt: 669 6630

TERVISEKASSA Eest Vabariik

Plaanid järgmisel suvel reisile minna?
Aga elul võivad olla omad plaanid.

sõeluuring.ee

Elu on ees

2023. aastal kutsume tasuta rinnavähi sõeluuringule naisi sünniaastaga 1955, 1957, 1959, 1961, 1963, 1965, 1967, 1969, 1971, 1973.

Sõeluuringule on oodatud ka ravikindlustamata naised!

Kutse on leitav patsiendiportaalist digilugu.ee (Terviseandmed – Saatekirjad)
Lisainfo Tervisekassa infotelefonilt: 669 6630

11. NOVEMBRIL 2023

KAPRIIZ

TABIVERE RAHVAMAJAS

ALGUSEGA 21.00

PILET EELMÜUGIST 10.-
KOHAPEAL 12.-

BRONEERITUD LAUD EI TAGA PILEITIT

TABIVERE RAHVAMAJA@TARTUVALD.EE TEL: 50 444 79

KADRITRALL

**24. NOVEMBER
KELL 18.00**

Aksi Looduskooli maja õppeklassis.

AKSI ALEVIKU KOGUKOND

Kadriläev ERMIs, kadriläe ühisliit, ERM lk 2727-15, Eesti Rahva Muuseum

**Äksi..
OMA KÜLA
pidu**

25. november kell 19.00

Äksi Motorantšos

13 AASTAT ÄKSI ALEVIKKU

OSTA PILET fienta.com

AKSI ALEVIKU KOGUKOND

Avaldame kaastunnet
Janika perele kalli ema

SILVA KOHK
kaotuse puhul.

Sojamaa keskus 7 elanikud.

**Meie hulgast
lahkunud**

MERIKE ÖUNMA
06.05.1962–06.09.2023

EINO TOIVONEN
28.12.1960–08.09.2023

SULEV NULK
06.01.1971–22.09.2023

SILVA KOHK
13.05.1951–27.09.2023

**Tartumaa
Sügismängud 2023**

Orienteerumine 17.09 Jalgrattakross 07.10

Sulgpall 04.11 Võrkpall okt-nov

LISAINFO

LIKUMISAASTA 2023

TARTUMAA SPOORTLIT

6. novembril Tabivere Rahvamajas kell 19.00

10. novembril Tartu Lodjakojas kell 19.00

KUI NAINED ARMASTAB MEEST

NAGUMERLAINE Jana Käär

MEHED MANDRILT Liia Koorts

7 EUR pensionär õpilane

Täispilet 10 EUR

**Õhina Õpitoas
oktoobris ja novembris:**

23. ja 24. okt kell 12.00
Õhina Õpitoas koolivaheaja
kunsti-hommikud lastele. Juhendab
Marika Maramaa, osalustasu 24.- päev.

23. okt, 30. okt, 6. nov, 13. nov, 20. nov,
27. nov kell 18.00 **Keraamikaring** Õhina
Õpitoas. Juhendab Krista Käremaa,
osalustasu 22.- kord.

8. nov kell 18.00 **Käsitöökreemide
töötuba** Õhina Õpitoas. Juhendab
Margit, osalustasu 30.-

21. nov kell 18.00 **Makramee tehnikas
jõuluangel ja jõuluhted** Õhina Õpitoas.
Juhendab Karin Laube.

*Palju õnne pisipõnni
sünni puhul!*

Karl Eerik Parendson	20.07.2023
Melani Kuusik	29.07.2023
Loviise Liivatalu	23.08.2023
Loore Lisete Tilk	29.08.2023
Lili Pool	01.09.2023
Lennart Laius	01.09.2023
Ronald Kalmet	02.09.2023
Dylan Rudash	02.09.2023
Ron Heinmaa	08.09.2023
Lili Laur	08.09.2023
Robert Loot	09.09.2023
Villem Neemeste	11.09.2023
Keron Kull	12.09.2023
Alice Kuznetsova	12.09.2023
Ludvig Tobias Rehi	15.09.2023
Iida Nagel	15.09.2023
Raigo Randoja	16.09.2023
Tomi Traks	19.09.2023
Emily Ross	21.09.2023
Ida Nõmme	23.09.2023
Robin Hiis	25.09.2023
Egon Kütt	27.09.2023

*Tiiu, Karmen,
Lembit, Mariju, Tiit!*

Soovime teile:
natuke usku ja unistusi,
lootust ja lapsemeelsust,
kujutlusvõimet
märkamaks vikervärve
nii halvas kui heas.
Palju, palju õnne!

Maarja-Magdaleena
Maarahva Selts

Tammistu Raamatukogu-Külakeskuses
Vokaalgrupp MIRT
16. novembril 2023
kell 19:00

Pilet fienta.com eelmüügist 15€, alates 01. nov. 18€, kohapeal 20€
Lisainfo: tammistu.raamatukogu@tartuvald.ee või tel: 53001922

OKTOOBER

- 20. okt 10.30** ERMi sümposium „Talutoast parketile. Arutelu tooli ajaloost ja disainist“
- 20. okt 17** kuraatorituur Eesti talutoolide näitusel
- 20. okt 18 ja 21. okt 14** tantsuetendus „Tool, mis ootab istumist“
- 21. okt 15** Hõimukontsert
- 24. okt 16** Ümarlaud „Võime rääkida“
- 24.–25. okt** laste koolivaheajalaager „Värvid ja märgid“
- 25. okt 17** Kuraatorituur näitusel „Õige keha, vale keha?“
- 25. okt 17** Kuraatorituur Konrad Mägi maalide näitusel
- 26. okt 11** Seminar ja töötuba „Baltisaksa ihu ja hing“
- 31. okt 17** Kuraatorituur Konrad Mägi maalide näitusel
- 31. okt 19** Theatrumi etendus „Konrad Mägi kirjad“

NOVEMBER

- 8. nov 17** kuraatorituur Konrad Mägi maalide näitusel
- 11. nov 12/17/18** kuraatorituur näitusel „Õige keha, vale keha?“ ja vestlusring „Kehamuutmistehnikad“
- 11. nov 13** STREET MIRROR EXPO 2023. Tattoo- ja elustiilimes
- 12. nov 12–15** Perepäev „Supervõimed ja superkehad“
- 15. nov 17** kuraatorituur Konrad Mägi maalide näitusel

ERMis toimuvate teatrietenduste kohta loe siit: www.erm.ee

AVATUD NÄITUSED:

- ◆ „Konrad Mägi. Seninägemata maalid“ alates 13.10
- ◆ Ehtekunsti näitus „Mets vastab, allikas kõnetab“ alates 21.10
- ◆ „Õige keha, vale keha?“ kuni 28.1.24
- ◆ „Nelja jalaga maa peal. Eesti talutool“ kuni 4.12
- ◆ „Sõnumid kolmnurgas. Eesti XX sajandi suveniirrätkud“ kuni 30.12

Õpitoad ERMis:
www.erm.ee/opitoad

TARTU VALLA KULTUURIKALENDER

Ajas muutuv kultuurikalender on leitav aadressil: www.kultuurikava.ee

NB! Kõik soovijad saavad oma sündmuse kalendrisse ise märkida. Loo konto, logi sisse ja lisa sündmus! Siis ei ole vaja eraldi Kuukirjale sündmusest märku anda.

OKTOOBER – NOVEMBER 2023

22. okt kell 13.00–16.00	Õpituba Korraster: Hoiustamisüsteemide loomine Laeva kultuurimajas. Osalustasu 7€. Lisainfo ja registreerimine tel 511 0652.
24. okt kell 19.00	Mälumäng Laeva kultuurimajas. Ootame julgelt osalema. Registreerimine e-posti aadressil kaidi.magi@tartuvald.ee .
25. okt kell 12.00	Iga kuu viimane kolmapäev ürituste sari „EAKATE TUND“ Tammistu Raamatukogu-Külakeskuses.
25. okt kell 16.00–18.00	Tartu valla OTT Kõrvekülas. Info tel 5802 1345.
29. okt kell 15.00	Maarja-Magdaleena rahvamajas film „Tume paradiis“. Pilet 6.- / 5.-
1. nov kell 16.00–18.00	Tartu valla OTT Raadil. Info tel 5802 1345.
6. nov kell 19.00	Tabivere Rahvamajas Mehed Mandrilt ja Nagumerelaine ühiskontsert „Kui naine armastab meest“. Pilet 10.-, pensionär, õpilane 7.-
8. nov kell 16.00–18.00	Tartu valla OTT Kõrvekülas. Info tel 5802 1345.
10. nov kell 19.00	Tartu Lodjakojas Mehed Mandrilt ja Nagumerelaine ühiskontsert „Kui naine armastab meest“. Pilet 10.-, pensionär, õpilane 7.-
11. nov kell 13.00	korraldab MTÜ Loomemõis Tartu 2024 raames Jõgeva vallas, Mokko Maahotellis mõnusa päeva „Põlvkondade võlu“, et koos mõelda oma heaolule, juurtele ja põlvkondade sideme olulisusele. Toimub lühiloeng „Põlvkondade side eesti pärimuses“ ja töötoad „Loodusloovus: looduslähedastest materjalidest ilu- ja ravivalvide valmistamine“ ning „Loodusmaterjalidest stressipallide valmistamine“. Tartust, Lähelt, Tabiverest, Maarja-Magdalenast, Palamuselt jm piirkonda jäävalt alalt on korraldatud tasuta transport. Võta ühendust tel 525 7497.
11. nov kell 21.00	Tabivere rahvamajas Kapriiz. Pilet 10€ eelmüügist ja 12€ kohapeal.
15. nov kell 16.00–18.00	Tartu valla OTT Raadil. Info tel 5802 1345.
16. november Kell 19.00	Vokaalgrupp „MIRT“ Tammistu Raamatukogu-Külakeskuses. Pilet 15€/18€/20€.
22. nov kell 16.00–18.00	Tartu valla OTT Kõrvekülas. Info tel 5802 1345.
24. nov kell 18.00	kadritrall Äksis Looduskooli maja õppeklassis. Tuletame meelde kes on kadrisandid ja läheme koos katri jooksmas. Oodatud on igas vanuses osalejad. Tule koos perega!
25. nov kell 18.00	Maarja-Magdaleena rahvamajas Maarja-Magdaleena segakoor 30 sünnipäevakontsert.
25. nov kell 19.00	Äksi „oma küla“ pidu Äksi Motorantšos. Saame kokku, et tähistada aleviku 13. sünnipäeva. Sel aastal stiiliks rahvakalender ja kuna on kadri-laupäev, siis soovi korral tule vastavas kostüümis. Korraldab MTÜ Äksi aleviku kogukond. Pilet Fienta.com eelmüügis 10€. Sisaldab suupistelauda ja üllatusi. Info tel 5627 0280.
29. nov kell 12.00	Iga kuu viimane kolmapäev ürituste sari „EAKATE TUND“ Tammistu Raamatukogu-Külakeskuses.
29. nov kell 16.00–18.00	Tartu valla OTT Raadil. Info tel 5802 1345.
30. dets kell 21.00	Aastalõpu pidu ansambliga Reminders Tabivere rahvamajas. Pilet eelmüügist 10€, kohapeal 12€

KÕRVEKÜLA

LAEVA

LÄHTE

KOOGI

PIIRISSAAR

RAADI

KÄRKNA

ÄKSI

TABIVERE

mitmes kohas

TAMMISTU

VASULA

VEDU

MAARJA-MAGDALEENA

